

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

*2016 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Անկախ աուդիտորական եզրակացության հետ միասին*

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն.....	1
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն.....	4

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն.....	5
2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները.....	5
3. Համախմբման հիմունքներ.....	8
4. Նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ.....	9
5. Հասույթ.....	11
6. Վաճառքի ինքնարժեք.....	12
7. Իրացման ծախսեր.....	12
8. Վարչական ծախսեր.....	13
9. Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին.....	13
10. Այլ ծախսեր.....	13
11. Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր.....	14
12. Աշխատակազմի գծով ծախսեր.....	14
13. Շահութահարկ.....	15
14. Հիմնական միջոցներ.....	18
15. Մակարացման գործունեության ակտիվ.....	19
16. Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ.....	20
17. Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ.....	20
18. Կանխավճարներ.....	21
19. Պաշարներ.....	21
20. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր.....	21
21. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ.....	22
22. Կապիտալ և պահուստներ.....	22
23. Վարկեր և փոխառություններ.....	22
24. Պահուստներ.....	25
25. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ.....	26
26. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր.....	27
27. Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ.....	27
28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում.....	27
29. Պայմանական պարտավորություններ.....	36
30. Գործառնական ռիսկեր.....	37
31. Կապակցված կողմեր.....	38
32. Հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող իրադարձություններ.....	41
33. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ.....	41
34. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ.....	43
35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը.....	48

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» փակ բաժնետիրական ընկերության
բաժնետերերին

Եզրակացություն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերության
և նրա դուստր ընկերության (միասին՝ «Խումբ») համախմբված ֆինանսական
հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական
վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա
համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների եւ
դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև
համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ
հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականությունների ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական
առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի ֆինանսական վիճակը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի
դրությամբ, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական
միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային
ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ների):

Կարծիքի արտահայտման հիմքեր

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին
համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պարտականությունները նկարագրված են
ստորև «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական
հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում:

Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների Վարքագծի Միջազգային
Ստանդարտների Խորհրդի Պրոֆեսիոնալ Հաշվապահների Վարքագրքի (ՀՎՄՍԽ Վարքագիրք),
և մենք կատարել ենք վարքագծի հետ կապված մեր այլ պարտականությունները՝ համաձայն
ՀՎՄՍԽ Վարքագրքի: Մենք գտնում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական
ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն
արտահայտելու համար:

Այլ հանգամանքներ

Խմբի՝ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական
հաշվետվությունները աուդիտի են ենթարկվել այլ աուդիտորի կողմից, որը չձևափոխված
կարծիք է արտահայտել այդ ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ 2016 թվականի
ապրիլի 29-ին:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՄ-ներին համապատասխան պատրաստելու և ճշմարիտ ներկայացնելու, ինչպես նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի անընդհատ գործելու հնարավորությունը գնահատելու, համապատասխան դեպքերում անընդհատ գործելու հետ կապված հարցերը բացահայտելու և կազմակերպության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը, կամ երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են էական խեղաթյուրումից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համաձայն իրականացրած աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումներ, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համաձայն իրականացրած աուդիտի շրջանակներում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն աուդիտի ողջ ընթացքում: Մենք նաև իրականացնում ենք հետևյալը.

- ▶ Հայտնաբերում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին վերահսկողության համակարգի չարաշահում:

- Էրիկ Հայրապետյան

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

հազ.դրամ	Ծան.	2016թ.	2015թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	14	190,338,358	189,396,440
Մակարացման գործունեության ակտիվ	15	4,090,780	4,090,780
Պաշարներ	19	259,550	-
Ոչ կյուրական ակտիվներ		60,194	54,780
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	16	777,159	777,159
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	18	775,190	1,559,724
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	25	-	4,941,286
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	17	2,438,081	28,874,607
Փոխհատուցվող ԱԱՀ		1,334,468	1,401,738
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		51,000	101,000
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		200,124,780	231,197,514
Պաշարներ	19	10,411,163	10,266,763
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		3,288,389	4,018,643
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով		2,678,678	13,028,412
Փոխհատուցվող ԱԱՀ		1,070,060	924,579
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	20	2,177,400	1,444,496
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	18	4,032,915	1,321,911
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	25	1,110,243	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	21	4,791,358	4,908,121
Այլ ընթացիկ ակտիվներ		1,933	2,092
Ընթացիկ ակտիվներ		29,562,139	35,915,017
Ընդամենը ակտիվներ		229,686,919	267,112,531
Սեփական կապիտալ			
Կանոնադրական կապիտալ	22	54,966,680	54,966,680
Կուտակված շահույթ		25,666,243	66,792,535
Ընդամենը սեփական կապիտալ		80,632,923	121,759,215
Պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	23	68,291,326	-
Պահուստներ	24	3,890,201	3,224,067
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	27	13,605,223	12,875,279
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	13	15,258,184	23,546,651
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		101,044,934	39,645,997
Վարկեր և փոխառություններ	23	25,476,968	89,055,499
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	25	1,603,900	-
Պահուստներ	24	487,447	259,806
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	27	7,099,048	6,921,156
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	26	13,341,699	9,470,858
Ընթացիկ պարտավորություններ		48,009,062	105,707,319
Ընդամենը պարտավորություններ		149,053,996	145,353,316
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		229,686,919	267,112,531

Հաստատվել և ստորագրվել է ընդհանուր ժողովրդական կողմից

Սերբ Պուլսյով
Գլխավոր տնօրեն

27 ապրիլի, 2017թ.

Կարեն Կարապետյան
Գլխավոր հաշվապահ

1-35 ծանոթագրություններ * Կազմված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն
2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

<i>հազ.դրամ</i>	<i>Ծան.</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Հասույթ	5	125,881,686	99,880,719
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(95,334,924)	(78,424,778)
Համախառն շահույթ		30,546,762	21,455,941
Այլ եկամուտ		784,841	474,147
Իրացման ծախսեր	7	(8,939,951)	(7,948,941)
Վարչական ծախսեր	8	(10,298,734)	(9,472,107)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	9	(2,641,501)	(3,613,781)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվների արժեզրկում	17	(26,436,526)	–
Այլ ծախսեր	10	(16,706,476)	(16,268,729)
Գործառնական գործունեությունից վնաս		(33,691,585)	(15,373,470)
Ֆինանսական եկամուտ	11	18,208	8,910,623
Ֆինանսական ծախս	11	(15,698,458)	(6,893,010)
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից		(42,924)	(1,865,029)
Վնաս նախքան շահութահարկով հարկումը		(49,414,759)	(15,220,886)
Շահութահարկի գծով փոխհատուցում	13	8,288,467	338,922
Հաշվետու տարվա ընդամենը համապարփակ վնաս		(41,126,292)	(14,881,964)

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Կանոնադրական կապիտալ (Ծան. 22)</i>	<i>Կուտակված շահույթ</i>	<i>Ընդամենը</i>
2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	54,966,680	81,674,499	136,641,179
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ վնաս	–	(14,881,964)	(14,881,964)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	54,966,680	66,792,535	121,759,215
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ վնաս	–	(41,126,292)	(41,126,292)
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	54,966,680	25,666,243	80,632,923

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն**2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Գործառնական գործունեություն		
Իրացումից ստացված գումարներ, ներառյալ ԱԱՀ-ն	126,342,971	103,648,305
Վճարումներ մատակարարներին, ներառյալ ԱԱՀ-ն	(101,836,272)	(76,176,417)
Վճարումներ աշխատակիցներին, եկամտային հարկից զուտ	(13,785,043)	(14,131,626)
Վճարումներ շահութահարկի գծով*	–	(3,640,000)
Մուտքեր/(վճարումներ) հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	6,313,789	(3,268,737)
Վճարումներ ռոյալթիի գծով	(2,635,493)	(15,755,455)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	(2,683,556)	(3,379,089)
Բանկային ծառայությունների վճարներ և վնասներ փոխարկումից	(257,565)	(81,389)
Այլ ստացված գումարներ	147,635	50,380
Այլ վճարումներ	(636,581)	(910,862)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից	10,969,885	(13,644,890)
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		
Հիմնական միջոցների և մակաբաժան գործունեության ակտիվի գծով ծախսումներ	(10,026,431)	(9,543,497)
Մուտքեր հիմնական միջոցների օտարումից	252,884	700,142
Ստացված տոկոսներ	18,208	15,654
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր օգտագործված ներդրումային գործունեությունում	(9,755,339)	(8,827,701)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	11,926,142	38,479,015
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(8,810,074)	(15,735,021)
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների մարումից մուտքեր	2,906,865	8,720,904
Վճարված տոկոս, ներառյալ ոչ ռեզիդենտի շահութահարկը	(7,343,428)	(4,924,370)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր (օգտագործված) /ստացված ֆինանսական գործունեությունից	(1,320,495)	26,540,528
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ (նվազում)/աճ	(105,949)	4,067,937
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հունվարի 1-ի դրությամբ (Օան. 21)	4,908,121	939,473
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների զուտ տարբերություններ	(10,814)	(99,289)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (Օան. 21)	4,791,358	4,908,121

* 2016թ. ընթացքում շահութահարկի գծով 730,254 հազար դրամ գումարով կանխավճարը (2015թ.-ին՝ 1,897,579 հազար դրամ) հաշվանցվել է ռոյալթիի գծով կրեդիտորական պարտքի դիմաց:

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն

ա) Տեղեկատվություն խմբի վերաբերյալ

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերությունը («Ընկերություն») և իր դուստր ընկերությունը՝ Լեռ-Էքս ՍՊ ընկերությունը («Դուստր ընկերություն»), միասին կազմելով Խումբ («Խումբ») հանդիսանում են փակ բաժնետիրական ընկերություն և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել էր որպես պետական ձեռնարկություն 1952թ-ին: 2005թ. հունվարի 1-ին Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն:

Ընկերության հիմնական գործունեության փաստացի վայրը և իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Սյունիքի մարզ, Քաջարան, Լեռնագործների փող. 18:

Խմբի հիմնական գործունեությունը հանքարդյունաբերությունն է, պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի արտադրությունը: Պատրաստի արտադրանքը իրացվում է պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի տեսքով: 2015թ.-ի երրորդ եռամսյակից սկսած Խումբը դադարեցրեց մոլիբդենի խտանյութի իրացումը և սկսեց, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի իրացումը: Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ Էներգետիկ Ենթակառուցվածքների և Բնական Պաշարների նախարարության միջև կնքված Լիցենզիայի պայմանագրերով («Լիցենզիայի պայմանագրեր»): Լիցենզիայի պայմանագրերի համաձայն Խմբի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2041թ.:

Խմբի սեփականատերեր են հանդիսանում «Քրոնիմետ Մայնինգ» Էյ-Ջի-ն (60%), «Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲ ընկերությունը (15%) (99.3% վերջնական սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Հոլդինգ» ՍՊ ընկերությունը), «Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն» ՍՊ ընկերությունը (12.5%) և «Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊ ընկերությունը (12.5%) («Բաժնետերեր»):

Խմբի վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտունգս» ՍՊ ընկերությունը, որը վերահսկվում է Գյունտեր Պիլարսկիի և իր ընտանիքի կողմից: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծան. 31-ում:

բ) Գործարար միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը մեծապես կախված է այս բարեփոխումներից և զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից ձեռնարկվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների արդյունավետությունից:

Չնայած համաշխարհային տնտեսական անկայուն միջավայրին, Հայաստանում այս տարի ևս գրանցվել է ՀՆԱ-ի աճ: Նշանակալի բարելավում է գրանցվել Երկրի առևտրային հաշվեկշռում: Ներմուծման կայուն աճի պայմաններում արտահանումը տարվա կտրվածքով աճել է 20%-ով: Սրանով պայմանավորված բարելավվել է նաև Երկրի ընթացիկ հաշվեկշիռը: Կայունացումը Եվրասիական Տնտեսական Միությունում (հատկապես տարվա երկրորդ կիսամյակում), անկասկած, ունեցել է իր դրական ազդեցությունը առևտրի ծավալների և դրամական փոխանցումների ներհոսքի վրա:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխան քայլեր է ձեռնարկում ներկայիս իրավիճակում Խմբի գործունեության կայունությունը ապահովելու համար:

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

ա) Ընդհանուր մաս

Խմբի սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից թողարկված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՀՀՄՄ») պահանջների համաձայն:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են սկզբնական արժեքի հիմունքով՝ բացառությամբ ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ բացահայտվածի: Օրինակ՝ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները գնահատված են իրական արժեքով:

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները (շարունակություն)**բ) Դուստր ընկերություններ**

Հետևյալ դուստր ընկերությունը ընդգրկված է Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝

Դուստր ընկերություն	Մեֆականության/ ձայնի իրավունք, %	Հիմնական գործունեության վայր	Գրանցման երկիր	Գործունեության բնույթը
«Լեռ-Էքս» ՍՊԸ	100%	Կապան, Հայաստան	Հայաստանի Հանրապետություն	Հանքարդյունաբերություն

գ) Իրացվելիության դիրք

2016 թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցում են ընթացիկ ակտիվները 18,446,923 հազար դրամով: Ղեկավարությունը գտնում է, որ իրացվելիության անհավասարակշռությունը ժամանակավոր բնույթ է կրում և կապված է պղնձի ու մոլիբդենի գների անկման հետ:

Ղեկավարությունը ուսումնասիրել է Խմբի պլանավորված դրամական հոսքերը և կիրառված համապատասխան ենթադրությունները և կատարել է համապատասխան սթրես թեստեր (կապված հիմնականում պղնձի պահանջարկի եւ գների հետ): Արդյունքում՝ Ղեկավարությունը ունի ողջամիտ կանխատեսում, որ Խումբը ունի բավարար միջոցներ իր գործառնական գործունեությունը տեսանելի ապագայում շարունակելու համար:

դ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է Խմբի ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթը և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը:

Արտարժույթով կատարված գործարքները Խմբի կողմից սկզբնապես գրանցվում են համապատասխան ֆունկցիոնալ արժույթի սփռթ դրույքներով՝ այն օրվա դրությամբ, երբ գործարքն առաջին անգամ բավարարում է ճանաչման չափանիշներին: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվներն ու պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի սփռթ դրույքներով՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի փոխարժեքը: Բոլոր տարբերությունները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ոչ դրամային հոդվածների համար, որոնք ներկայացվում են արտարժույթով արտահայտված սկզբնական արժեքով, վերագնահատման ժամանակ կիրառվում է սկզբնական գործարքի ամսաթվի փոխարժեքը: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են կիրառելով իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքը:

Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից պաշտոնապես սահմանված փոխարժեքները 2016 և 2015թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել են համապատասխանաբար 483.94 ՀՀ դրամ և 483.75 ՀՀ դրամ 1 ԱՄՆ դոլարի դիմաց:

ե) Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մի շարք դրույթներ և բացահայտումներ պահանջվում են իրական արժեքի չափում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները:

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները (շարունակություն)**ե) Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)**

Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- ▶ 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ (չճշգրտված):
- ▶ 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):
- ▶ 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, ապա իրական արժեքի չափումն ամբողջությամբ դասվում է հիերարխիայի այն նույն մակարդակին, որին դասվում են այն ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջությամբ վերցված իրական արժեքի չափման համար:

Լրացուցիչ տեղեկատվությունը իրական արժեքի գնահատման վերաբերյալ ներկայացված է Ծան. 28-ում:

զ) Համադրելի տարրերի վերադասակարգումներ

Խմբի ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության ստորև ներկայացված տարրերը չեն համապատասխանում 2015թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի կողմից թողարկված համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված համապատասխան տարրերին, քանի որ ժամանակաշրջանների միջև հետևողական ներկայացում ապահովելու նպատակով Խումբը այս հաշվետվություններում կատարել է վերադասակարգումներ: Վերադասակարգումները իրականացվել են գործարքների բնույթի ավելի ճշգրիտ ներկայացման նպատակով:

	<i>Համաձայն նախորդ հաշվետվության</i>	<i>Վերադասա- կարգման գումար</i>	<i>Ճշգրտված գումար</i>
Փոխհատուցվող ԱԱՀ	–	924,579	924,579
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	2,369,075	(924,579)	1,444,496

Խմբի համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության ստորև ներկայացված տարրերը չեն համապատասխանում 2015թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի կողմից թողարկված համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված համապատասխան տարրերին, քանի որ ժամանակաշրջանների միջև հետևողական ներկայացում ապահովելու նպատակով Խումբը այս հաշվետվություններում կատարել է վերադասակարգումներ: Վերադասակարգումները իրականացվել են գործարքների բնույթի ավելի ճշգրիտ ներկայացման նպատակով:

	<i>Համաձայն նախորդ հաշվետվության</i>	<i>Վերադասա- կարգման գումար</i>	<i>Ճշգրտված գումար</i>
Ֆինանսական ծախսեր	(8,758,039)	1,865,029	(6,893,010)
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	–	(1,865,029)	(1,865,029)

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները (շարունակություն)**զ) Համադրելի տարրերի վերադասակարգումներ (շարունակություն)**

Խմբի դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվության ստորև ներկայացված տարրերը չեն համապատասխանում 2015 թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի կողմից թողարկված առանձին ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված համապատասխան տարրերին, քանի որ ժամանակաշրջանների միջև հետևողական ներկայացում ապահովելու նպատակով Խումբը այս հաշվետվություններում կատարել է վերադասակարգումներ: Վերադասակարգումները իրականացվել են գործարքների բնույթի ավելի ճշգրիտ ներկայացման նպատակով:

	<i>Համաձայն նախորդ հաշվետվության</i>	<i>Վերադասա- կարգման գումար</i>	<i>Ճշգրտված գումար</i>
Վճարումներ աշխատակիցներին, եկամտային հարկից գուտ	(14,404,491)	272,865	(14,131,626)
Այլ վճարներ	(637,997)	(272,865)	(910,862)
Սուտքեր/(վճարումներ) հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	(3,455,855)	187,118	(3,268,737)
Վճարված տոկոսներ, ներառյալ ոչ ռեզիդենտի շահութահարկը	(4,737,252)	(187,118)	(4,924,370)

3. Համախմբման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բաղկացած են «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ ընկերության և իր դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններից 2016 թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Դուստր ընկերություն է համարվում այն ընկերությունը, որի նկատմամբ Խումբը վերահսկողություն է իրականացնում: Վերահսկողությունն իրականացվում է այն դեպքում, երբ Խումբն իրավունք ունի ներդրումներից ստանալ փոփոխական արդյունքներ կամ ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին և կարող է ազդել այդ ներդրումներից ստացվող արդյունքների վրա իր իրավասությունների միջոցով: Մասնավորապես, Խումբը վերահսկում է ներդրումը, միայն և միայն այն դեպքում, երբ բավարարվում են հետևյալ պայմանները՝

- ▶ Խումբն ունի իրավասություն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ (այսինքն՝ գոյություն ունեցող իրավունքներ, որոնք ապահովում են ներդրման օբյեկտի նշանակալի գործունեությունը կառավարելու հնարավորություն),
- ▶ Խումբն ունի իրավունք ներդրումներից ստացվող փոփոխական արդյունքների նկատմամբ և ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին,
- ▶ Խումբն ունի հնարավորություն օգտագործելու իր իրավասությունները ներդրման օբյեկտի նկատմամբ՝ ներդրումներից փոփոխական արդյունքների վրա ազդելու նպատակով:

Որպես կանոն, ենթադրվում է, որ վերահսկողությունը պայմանավորված է ձայնի իրավունքի մեծամասնությամբ: Սույն ենթադրության հաստատման, ինչպես նաև Խմբի մոտ մեծամասնությունից ավելի քիչ քվեարկման կամ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ մեծամասնությունից ավելի քիչ նմանատիպ իրավունքների առկայության դեպքում, Խումբը հաշվի է առնում է բոլոր փաստերը և հանգամանքները տվյալ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իրավասության առկայությունը գնահատելիս, ներառյալ՝

- ▶ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ձայնի իրավունք ունեցող անձանց հետ պայմանագրային համաձայնությունը,
- ▶ այլ համաձայնագրերից ծագող իրավունքները,
- ▶ Խմբին պատկանող առկա և հնարավոր քվեարկման իրավունքները:

Նշանակալի գործունեությունները այն գործունեություններն են, որոնք զգալիորեն ազդում են դուստր ընկերության արդյունքների վրա: Դուստր ընկերության գործառնական և կապիտալ բյուջեները հաստատելու, ինչպես նաև առանցքային ղեկավար անձնակազմ նշանակելու որոշումների կարողությունը վկայում են այն մասին, որ Խումբը ունի դուստր ընկերության նշանակալի գործունեությունը կառավարելու իրավունք:

3. Համախմբման հիմունքներ (շարունակություն)

Խումբը կրկին գնահատում է ներդրման օբյեկտի նկատմամբ վերահսկողության առկայությունը, եթե փաստերը և հանգամանքները ցույց են տալիս, որ վերահսկողության երեք տարրերից մեկում կամ մի քանիսում կան փոփոխություններ: Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է, երբ Խումբը ձեռք է բերում վերահսկողություն դուստր ընկերության նկատմամբ և դադարում է, երբ Խումբը կորցնում է այդ վերահսկողությունը: Դուստր ընկերության ակտիվները, պարտավորությունները, եկամուտները և ծախսերը ներառվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության մեջ՝ սկսած Խմբի կողմից դուստր ընկերության նկատմամբ վերահսկողության ձեռքբերման պահից մինչև այդ վերահսկողության դադարելը: Երբ Խմբի բաժնեմասը 100%-ից պակաս է, արտաքին բաժնետերերին վերագրելի բաժնեմասը արտացոլվում է չվերահսկվող բաժնեմաս հոդվածում:

Շահույթը կամ վնասը և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների ցանկացած բաղադրիչ վերագրվում է Խմբի մայր ընկերության սեփականատերերին և չվերահսկվող բաժնեմասին, նույնիսկ եթե այն հանգեցնում է չվերահսկվող բաժնեմասերի մոտ բացասական մնացորդի: Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ճշգրտվում են՝ այդ ընկերությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ներխմբային բոլոր ակտիվները և պարտավորությունները, կապիտալը, եկամուտները, ծախսերը և դրամական հոսքերը, որոնք առաջացել են Խմբի ներսում գործառնությունների արդյունքում, համախմբելիս ամբողջությամբ բացառվում են:

Առանց վերահսկման կորստի դուստր ընկերությունում մասնակցության փոփոխությունը հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալում փոփոխություն:

Եթե Խումբը կորցնում է դուստր ընկերության նկատմամբ վերահսկողությունը, այն ապաճանաչում է դուստր ընկերության ակտիվները (ներառյալ՝ գույքվիժը), պարտավորությունները, չվերահսկվող բաժնեմասը և կապիտալի այլ բաղադրիչները, իսկ արդյունքում առաջացած օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Պահպանված ցանկացած ներդրում ճանաչվում է իրական արժեքով:

4. Նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ

ա) Դատողությունների, գնահատումների և ենթադրությունների կիրառումը

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է Խմբի ղեկավարությունից կիրառել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն եկամուտների ու ծախսերի, ակտիվների, պարտավորությունների և կից բացահայտումների վրա, ինչպես նաև պայմանական պարտավորությունների բացահայտումների վրա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ: Գնահատումները և ենթադրությունները շարունակաբար վերլուծվում են և հիմնված են ղեկավարության փորձի և այլ գործոնների վրա, ներառյալ ապագա իրադարձությունների սպասումները, որոնք կարող են տեղի ունենալ որոշակի հանգամանքների պարագայում: Այս գնահատումների և ենթադրությունների վերաբերյալ անորոշությունը կարող է հանգեցնել այնպիսի հետևանքների, որոնք կպահանջեն հետագայում ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների էական ճշգրտումներ:

4. Նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Մասնավորապես, Խումբը հայտնաբերել է մի շարք ոլորտներ, որտեղ պահանջվում են նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ: Այս ոլորտների և նրանց տարբեր հաշվապահական քաղաքականությունների վրա ազդեցության վերաբերյալ հետագա տեղեկատվությունը նկարագրված է հաշվապահական քաղաքականության հետ կապակցված ծանոթագրությունում՝ կապակցված որակական և քանակական ծանոթագրությունում, ինչպես նկարագրված է ստորև:

Այն ներառում է.

Դատողություններ

- ▶ Ծան. 35 (ի) Հիմնական միջոցներ՝ թողարկված միավորի հիման վրա մաշվածության հաշվարկի որոշումը,
- ▶ Ծան. 35 (ի) Հիմնական միջոցներ՝ հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները,
- ▶ Ծան. 14 Հիմնական միջոցներ՝ արժեզրկման ստուգում. առանցքային ենթադրություններ, որոնք ընկած են փոխհատուցվող գումարի որոշման հիմքում,
- ▶ Ծան. 35 (ծ) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ. Հետախուզման և գնահատման ակտիվների փոխհատուցվող գումարի որոշում,
- ▶ Ծան. 35 (ը) Շահութահարկ,
- ▶ Ծան. 10 Այլ ծախսեր՝ ռոյալթիի գնահատում,
- ▶ Ծան. 24 Պահուստներ:

Գնահատումներ և ենթադրություններ

- ▶ Ծան. 4(գ) Հանքաքարի պաշարներ – օգտակար հանածոների պաշարների գնահատում, որոնք հիմք են հանդիսանում դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատման համար,
- ▶ Ծան. 35 (զ) Հասույթ – ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքների որոշում,
- ▶ Ծան. 28 Ֆինանսական գործիքներ և ռիսկերի կառավարում – ֆինանսական գործիքների իրական արժեքներ:

բ) Գնահատումներ և ենթադրություններ

Ապագային վերաբերող առանցքային ենթադրությունները և այլ առանցքային աղբյուրների գնահատման անորոշության առնչվող ենթադրությունները հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ, որոնք պարունակում են ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման նշանակալի ռիսկ, հաջորդ ֆինանսական տարում, ներկայացված են ստորև կամ համապատասխան հաշվապահական քաղաքականության ծանոթագրությունում (հղումների համար տես վերոնշյալ ցուցակը):

Խումբը իր ենթադրությունները և գնահատումները կառուցել է հիմնվելով առանձին ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ժամանակ հասանելի չափանիշների վրա: Ներկա հանգամանքները և ենթադրությունները ապագա զարգացումների վերաբերյալ, այնուամենայնիվ կարող են փոխվել շուկայական փոփոխությունների հետ կապված կամ Խմբի վերահսկողությունից դուրս գտնվող հանգամանքներից ելնելով: Այսպիսի փոփոխությունները, երբ տեղի են ունենում, արտացոլվում են ենթադրություններում:

4. Նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)**գ) Հանքաքարի պաշարներ և շահագործման լիցենզիա**

Հանքաքարի պաշարների և հանքային ռեսուրսները գնահատվել են այն չափով, որքանով հնարավոր է տնտեսապես և իրավական հիմունքներով արդյունահանումը խմբի հանքերից: Այսպիսի պաշարների և հանքային ռեսուրսների գնահատումները և փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ խմբի հրապարակված ֆինանսական վիճակի և արդյունքների վրա հետևյալ կերպ:

- ▶ Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման փոփոխությունը կարող է ազդել հիմնական միջոցների, մակաբացման գործունեության ակտիվների և հետախուզման և գնահատման գործունեության ակտիվների հաշվեկշռային արժեքների վրա,
- ▶ Մշակվածությունը և ամորտիզացիան կարող են փոխվել համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, որտեղ այսպիսի ծախսերը որոշվում են թողարկված միավորի հիման վրա կամ որտեղ համապատասխան ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետներն են փոխվում:
- ▶ Մակաբացման ծախսումները, որոնք՝ կապիտալացվել են որպես հիմնական միջոցների մաս կամ այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների կամ պաշարների մաս ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կամ ծախսագրվել են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, կարող են փոխվել՝ պայմանավորված մակաբացման գործակիցների փոփոխությամբ:
- ▶ Տեղանքի վերականգնման կամ բնապահպանական պահուստները կարող են փոխվել, երբ պաշարների գնահատման փոփոխությունը ազդեցություն է ունենում այս գործողությունների սկսելու ժամանակի և ծախսերի մեծության վրա:
- ▶ Հետաձգված հարկային ակտիվների ճանաչումը և հաշվեկշռային արժեքը կարող է փոխվել՝ պայմանավորված այս ակտիվների գոյության վերաբերյալ դատողությունների և հավանական վերականգնումների վերաբերյալ գնահատումների փոփոխություններով:

Խումբը գործում է մինչև 2041թ-ը գործող լիցենզիայի ներքո՝ համաձայն համար PV-232 Լիցենզիայի պայմանագրի՝ կնքված 2012թ-ի նոյեմբերի 27-ին: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը առաջնորդվել է այն ենթադրությամբ, որ լիցենզիայի գործողության ժամկետը կերկարաձգվի 2041թ-ից ավել: Այս ենթադրությունը հիմնված է Ընդերքի մասին օրենսգրքի դրույթների վրա, որոնք նախատեսում են լիցենզիայի երկարաձգում՝ հիմնված ներկայացված դիմումի վրա: Ի լրումն՝ Խումբը ստացել է JORC-ի համապատասխան հանքային ռեսուրսների գնահատման NI43-101 հաշվետվությունը թողարկված Golder Associates-ի կողմից 2015թ-ի հոկտեմբերին:

Խումբը ունի նաև Հանքասարի, Սյունիքի մարզ, մերձակայքում գտնվող հանքի հետախուզման լիցենզիա: Հետախուզման աշխատանքները լիցենզավորված են մինչև 2017թ.-ի օգոստոսը:

Խումբը օգտագործում է վերոնշյալ գնահատումները տեղանքի վերականգնման ծախսերի ժամանակացույցի, հիմնական միջոցների, մակաբացման գործունեության ակտիվի և հետախուզման և գնահատման գործունեության ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետների և արժեզրկման գնահատման համար:

5. Հասույթ

<i>հազ.դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Հասույթ խտանյութի վաճառքից	93,492,950	85,599,242
Հասույթ ֆերոմոլիբդենի վաճառքից	28,987,797	10,670,512
Հասույթ եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքից	3,016,815	2,302,621
Հասույթ այլ արտադրանքի վաճառքից	384,124	1,308,344
Ընդամենը հասույթ	125,881,686	99,880,719

5. Հասույթ (շարունակություն)

Հասույթ խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքից.

	2016թ.		2015թ.	
	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա
Պղնձի խտանյութ	93,492,950	213,194	76,914,773	159,140
Ֆերոմոլիբդեն	28,987,797	6,420	10,670,512	3,048
Եռակցված մետաղական մոլիբդեն	3,016,815	399	2,302,621	413
Մոլիբդենի խտանյութ	–	–	8,684,469	3,994
	125,497,562	220,013	98,572,375	166,595

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 21,822,520 հազար դրամ գումարով պայմանականորեն գնանշվող վաճառք, որը բաղկացած էր 28,362 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից, 772 չոր մետրիկ տոննա ֆերոմոլիբդենից (2015թ.-ին՝ 17,194,631 հազար դրամ՝ բաղկացած 28,792 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից և 780 չոր մետրիկ տոննա մոլիբդենի խտանյութից), որի իրական արժեքը կազմում էր մոտավորապես 21,265,263 հազար դրամ, ներառյալ պարունակվող ածանցյալ գործիքը (2015թ.-ին՝ 17,498,859 հազար դրամ):

Խումբը դադարեցրել է եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքը սկսված 2016թ. երրորդ եռամսյակից:

6. Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի ինքնարժեք	94,963,801	77,126,647
Այլ վաճառքների ինքնարժեք	371,123	1,298,131
	95,334,924	78,424,778

Խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի ինքնարժեք.

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Նյութեր	30,575,086	31,123,029
Ստացված ծառայություններ	15,995,354	5,829,845
Էլեկտրականություն և գազ	13,572,648	11,390,101
Աշխատավարձ	12,309,465	12,283,299
Վերամշակման ծախսումներ	11,653,198	6,460,608
Մաշվածություն	10,453,435	9,636,974
Բնապահպանական հարկեր	43,570	49,006
Այլ	361,045	353,785
	94,963,801	77,126,647

Վաճառքի ինքնարժեքի ներկայացման ձևը փոխվել է 2015թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համեմատ՝ կապված որոշ ծախսային հոդվածների բաշխման սկզբունքների ճշգրտման հետ: Նոր մոտեցումը հնարավորություն է տալիս ավելի ճշգրիտ ներկայացնել վաճառքի ինքնարժեքը:

7. Իրացման ծախսեր

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Պղնձի փոխադրման ծախսեր	7,511,927	6,693,896
Փաթեթավորման, տեսակավորման և պահպանման ծախսեր	452,234	450,576
Մոլիբդենի փոխադրման ծախսեր	225,792	119,329
Այլ	749,998	685,140
	8,939,951	7,948,941

Փաթեթավորման, տեսակավորման և պահպանման ծախսերը ներառում են 171,098 հազար դրամ գումարով անուղղակի աշխատավարձի գծով ծախսեր (2015թ.-ին՝ 171,750 հազար դրամ) (տես Ծան. 12) և 72,765 հազար դրամ գումարով մաշվածության ծախսեր (2015թ.-ին՝ 67,449 հազար դրամ) (տես Ծան. 14):

8. Վարչական ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Աշխատավարձ	3,981,759	3,967,538
Երկրաբանական ուսումնասիրություններ և հետախուզություններ	1,378,908	973,258
Աուդիտ, խորհրդատվական և այլ մասնագիտական ծառայություններ	1,336,015	1,292,031
Տրանսպորտային և ավտոմեքենաների սպասարկման ծախսեր	1,059,833	1,071,452
Ապահովագրության ծախսեր և բանկային ծառայությունների վճարներ	560,701	568,338
Գրասենյակային, կոմունալ և տեղեկատվական ծախսեր	189,199	166,576
Մաշվածություն	88,928	69,438
Այլ	1,703,391	1,363,476
	10,298,734	9,472,107

Տրանսպորտային և ավտոմեքենաների սպասարկման ծախսերը ներառում են 215,954 հազար դրամ գումարով անուղղակի աշխատավարձի գծով ծախսեր (2015թ.-ին՝ 220,431 հազար դրամ) (տես Ծան. 12) և 183,392 հազար դրամ գումարով մաշվածության ծախսեր (2015թ.-ին՝ 172,941 հազար դրամ) (տես Ծան. 14):

Վարչական ծախսերի ներկայացման ձևը փոխվել է 2015թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին համեմատ: Նոր մոտեցումը հնարավորություն է տալիս ավելի ճշգրիտ ներկայացնել վարչական ծախսերը:

9. Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Նվիրատվության ձևով տրամադրված դրամական միջոցներ	2,509,512	3,489,946
Նվիրատվության ձևով տրամադրված հիմնական միջոցներ, պաշարներ և այլ նվիրատվություններ	131,989	123,835
	2,641,501	3,613,781

Խումբը հատկացումներ է կատարում տարբեր սոցիալական ծրագրերին ու հաստատություններին:

10. Այլ ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Ռոյալթիի գծով ծախս	11,212,488	9,512,481
Աշխատավարձ	917,763	1,036,145
Պաշարների դուրսգրում	685,110	–
Մաշվածություն	678,009	841,241
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	592,425	234,052
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	441,520	462,331
Աշխատակիցների հատուցումներ՝ բացառությամբ աշխատավարձի	410,483	904,783
Տեղանքի վերականգնման պահուստ	376,673	–
Կանխավճարների և դեբիտորական պարտքերի դուրսգրում	195,141	–
Արձակման նպաստներ	120,176	289,710
Տույժեր և տուգանքներ	2,893	709,168
Նախորդ տարիներին վերաբերող հարկերի գծով ծախսեր՝ կապված հարկային ստուգման ակտի հետ	–	1,160,252
Այլ	1,073,795	1,118,566
	16,706,476	16,268,729

2015թ. ընթացքում ղեկավարությունը պարզաբանում է ստացել հարկային մարմիններից ռոյալթիի վճարումների հաշվարկի մեթոդի վերաբերյալ, քանի որ համապատասխան օրենքում կան անորոշություններ մեթոդաբանության հետ կապված:

Ռոյալթիի գծով ծախսը բաղկացած է երկու բաղադրիչից.

- ▶ հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկված ռոյալթի 6,191,524 հազար դրամ գումարով (2015թ.-ին՝ 5,140,745 հազար դրամ),
- ▶ հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկված ռոյալթի 5,020,964 հազար դրամ գումարով (2015թ.-ին՝ 4,371,736 հազար դրամ):

Հասույթի ու հարկվող շահույթի գծով ճշգրտումները կատարվել են կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների ու պահանջների համաձայն:

10. Այլ ծախսեր (շարունակություն)

Այլ ծախսերի ներկայացման ձևը փոխվել է 2015թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին համեմատ: Նոր մոտեցումը հնարավորություն է տալիս ավելի ճշգրիտ ներկայացնել այլ ծախսերը:

11. Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Տոկոսային եկամուտ բանկային հաշիվների գծով	18,208	15,654
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ օգուտ	–	8,894,969
	18,208	8,910,623
Ֆինանսական եկամուտ		
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ վնաս	(6,971,055)	–
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	(7,682,114)	(5,997,474)
Տոկոսային ծախս պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներից	(791,691)	(657,054)
Տեղանքի վերականգնման պահուստի և արձակման նպաստների պահուստի գծով գեղչի ծախսագրում	(253,598)	(238,482)
	(15,698,458)	(6,893,010)
Ֆինանսական ծախսեր		
Ժամանակաշրջանի ընթացքում կապիտալացված փոխառության ծախսումներ	(1,269,704)	(1,507,467)

Կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը հաշվարկելու համար օգտագործվել է 9.5% կապիտալացման դրույքը (2015թ.-ին՝ 10%): Կապիտալացման դրույքը սահմանվել է որպես Խմբի 2016թ. փոխառությունների նկատմամբ կիրառելի փոխառությունների ծախսումների կշռված միջինը:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ վնասը բաղկացած է 2,906,865 հազար դրամ իրացված օգուտից (2015թ.-ին՝ իրացված օգուտ 8,720,904 հազար դրամ) և չիրացված վնասից 9,877,920 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ չիրացված օգուտ 174,063 հազար դրամ):

12. Աշխատակազմի գծով ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Աշխատավարձ	18,420,473	18,924,876
Արձակման նպաստներ	120,176	289,710
Աշխատակիցների հատուցումներ՝ բացառությամբ աշխատավարձի	410,483	904,783
	18,951,132	20,119,369

Աշխատավարձ՝ 12,309,465 հազար դրամ գումարով, ճանաչվել է վաճառված ապրանքների ինքնարժեքի կազմում (2015թ.-ին՝ 12,283,299 հազար դրամ), 171,098 հազար դրամ գումարով՝ իրացման ծախսերի կազմում (2015թ.-ին՝ 171,750 հազար դրամ), 4,197,713 հազար դրամ գումարով՝ վարչական ծախսերի կազմում (2015թ.-ին՝ 4,187,969 հազար դրամ), 917,763 հազար դրամ գումարով՝ այլ ծախսերի կազմում (2015թ.-ին՝ 1,036,145 հազար դրամ), 611,196 հազար դրամ գումարով կապիտալացվել է անավարտ շինարարությանը (2015թ.-ին՝ 625,528 հազար դրամ), 160,342 հազար դրամ գումարով կապիտալացվել է պատրաստի արտադրանքի և պաշարների վրա (2015թ.-ին՝ 243,090 հազար դրամ), 52,896 հազար դրամ գումարով կապիտալացվել է ոչ ընթացիկ պաշարների՝ հանքաքարի պաշարների վրա, (2015թ.-ին՝ 377,095 հազար դրամ կապիտալացվել է մակաբացման գործունեության ակտիվին):

13. Շահութահարկ**ա) Շահութային կամ վնասում ճանաչված գումարներ**

Շահութահարկի գծով ծախսի հիմնական բաղադրիչներն են՝

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Նախորդ ժամանակաշրջանի շահութահարկի ճշգրտում	–	(139,175)
Հետաձգված հարկերի գծով ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և վերականգնում	(8,288,467)	(199,747)
Փոխհատուցում շահութահարկի գծով	(8,288,467)	(338,922)

ՀՀ իրավաբանական անձիք պարտավոր են ինքնուրույն ներկայացնել հարկային հաշվետվություններ: Հայկական ընկերությունների համար շահութահարկի դրույքաչափը 2016 և 2015 թթ. համար կազմել է 20%:

Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափը տարբերվում է շահութահարկի՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափից: Օրենքով սահմանված դրույքաչափի հիման վրա շահութահարկի գծով ծախսի համաձայնեցումը իրականի հետ հետևյալն է.

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Վնաս նախքան շահութահարկը	(49,414,759)	(15,220,886)
Օրենքով սահմանված հարկի դրույքաչափ	20%	20%
Շահութահարկի գծով տեսական փոխհատուցում՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափով	(9,882,952)	(3,044,177)
Չնվազեցվող ծախսեր	1,499,817	2,991,514
Նախորդ տարիներին ավել հաշվարկված գումար	–	(139,175)
Չճանաչված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների փոփոխություն	94,668	(147,084)
	(8,288,467)	(338,922)

13. Շահութահարկ (շարունակություն)**բ) Ժամանակավոր տարբերությունների շարժը տարվա ընթացքում**

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և դրանց շարժը համապատասխան տարիների համար ներկայացված է ստորև.

	Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում		Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում		
	1 հունվարի 2015թ.	31 դեկտեմբերի 2015թ.	31 դեկտեմբերի 2015թ.	31 դեկտեմբերի 2016թ.	
Հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների հարկային ազդեցություն՝					
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	–	1,078,489	1,078,489	2,063,354	3,141,843
Տեղանքի վերականգնման պահուստ	387,088	(62,390)	324,698	291,689	616,387
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	548,501	(290,746)	257,755	(26,432)	231,323
Պաշարներ	61,177	9,319	70,496	128,926	199,422
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	(937,772)	(50,485)	(988,257)	1,086,989	98,732
Հետաձգված հարկային ակտիվ	58,994	684,187	743,181	3,544,526	4,287,707
Հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների հարկային ազդեցություն՝					
Հիմնական միջոցներ	(17,524,339)	(174,849)	(17,699,188)	(787,401)	(18,486,589)
Վարկեր և փոխառություններ	(1,046,995)	(165,487)	(1,212,482)	244,037	(968,445)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	(5,378,162)	–	(5,378,162)	5,287,305	(90,857)
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	(5,071)	5,071	–	–	–
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	149,175	(149,175)	–	–	–
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(23,805,392)	(484,440)	(24,289,832)	4,743,941	(19,545,891)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(23,746,398)	199,747	(23,546,651)	8,288,467	(15,258,184)

13. Շահութահարկ (շարունակություն)**գ) Զանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ**

	<i>Ժամանակա-վոր տարբերությ- յունների</i>			<i>Ժամանակա-վոր տարբերությ- յունների</i>	
	<i>1 հունվարի 2015թ.</i>	<i>առաջացում և հակադարձում</i>	<i>31 դեկտեմբերի 2015թ.</i>	<i>առաջացում և հակադարձում</i>	<i>31 դեկտեմբերի 2016թ.</i>
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	862,110	(283,389)	578,721	55,939	634,660
Հիմնական միջոցներ	335,040	70,595	405,635	29,827	435,462
Պաշարներ	—	—	—	10,309	10,309
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	209,222	359,878	569,100	(1,407)	567,693
Հետաձգված հարկային ակտիվ	1,406,372	147,084	1,553,456	94,668	1,648,124

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները գործողության ժամկետ չունեն։ Դուստր ընկերության նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների գծով հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել, քանի որ անորոշ է, արդյոք կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց Դուստր ընկերությունը կկարողանա իրացնել այդ հոդվածներից ստացված օգուտը։ Ներկայումս Դուստր ընկերությունը հետախուզման աշխատանքներ է իրականացնում Հանքասարի մոտակայքում գտնվող հանքի տարածքում։

14. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հող և շենքեր	Մեքենա- սարքավորումներ	Հանքարդյու- նաբերական ակտիվներ	Տնտեսական գույք	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	56,463,721	170,280,128	2,245,676	680,069	50,428,295	280,097,889
Ավելացումներ	143,221	2,753,823	–	45,483	8,406,917	11,349,444
Օտարումներ	–	(4,860,920)	–	(15,390)	(284,934)	(5,161,244)
Տեղափոխումներ	201,887	74,724	–	–	(276,611)	–
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	56,808,829	168,247,755	2,245,676	710,162	58,273,667	286,286,089
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	56,808,829	168,247,755	2,245,676	710,162	58,273,667	286,286,089
Ավելացումներ	716,533	3,141,927	–	110,907	9,483,018	13,452,385
Օտարումներ	(105,705)	(2,296,368)	–	(12,721)	(554,641)	(2,969,435)
Տեղափոխումներ	8,727,425	12,424,422	–	–	(21,151,847)	–
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	66,147,082	181,517,736	2,245,676	808,348	46,050,197	296,769,039
Մաշվածություն						
2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	12,608,173	76,066,833	72,246	491,992	–	89,239,244
Հաշվետու տարվա մաշվածության	1,572,540	9,685,707	36,657	77,334	–	11,372,238
Օտարումներ	–	(3,711,765)	–	(10,068)	–	(3,721,833)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	14,180,713	82,040,775	108,903	559,258	–	96,889,649
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	14,180,713	82,040,775	108,903	559,258	–	96,889,649
Հաշվետու տարվա մաշվածության	1,624,015	10,123,694	29,873	69,727	–	11,847,309
Օտարումներ	(40,921)	(2,252,944)	–	(12,412)	–	(2,306,277)
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	15,763,807	89,911,525	138,776	616,573	–	106,430,681
Զուտ հաշվեկշռային արժեք						
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	42,628,116	86,206,980	2,136,773	150,904	58,273,667	189,396,440
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	50,383,275	91,606,211	2,106,900	191,775	46,050,197	190,338,358

Մաշվածության ծախսը՝ 10,453,435 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ 9,636,974 հազար դրամ) գումարով, ճանաչվել է վաճառված ապրանքների ինքնարժեքի կազմում, 72,765 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ 67,449 հազար դրամ)՝ իրացման ծախսերի կազմում, 272,320 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ 242,379 հազար դրամ)՝ վարչական ծախսերի կազմում, 678,009 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ 841,241 հազար դրամ)՝ այլ ծախսերի կազմում, 44,920 հազար դրամ կապիտալացվել է ոչ ընթացիկ պաշարների՝ հանքաքարի պաշարներին, 189,694 հազար դրամ կապիտալացվել է անավարտ շինարարությանը (2015թ.-ին՝ 97,624 հազար դրամ), 136,166 հազար դրամ կապիտալացվել է պատրաստի արտադրանքին և պաշարներին (2015թ.-ին՝ 190,718 հազար դրամ), (2015թ.-ին՝ 295,853 հազար դրամ կապիտալացվել է մակաբացման գործունեության ակտիվին):

2016թ. ընթացքում 611,196 հազար դրամ գումարով աշխատավարձ կապիտալացվել է անավարտ շինարարությանը (2015թ.-ին՝ 625,528 հազար դրամ) (տես Ծան. 12):

2016թ. ընթացքում 1,269,704 հազար դրամ գումարով փոխառության ծախսումները (2015թ.-ին՝ 1,507,467 հազար դրամ) կապիտալացվել են անավարտ շինարարությանը (տես Ծան. 11):

2016թ. ընթացքում տեղանքի վերականգման պահուստի գնահատման փոփոխությունը 933,235 հազար դրամի չափով կապիտալացվել է համապատասխան հիմնական միջոցներին (2015թ.-ին՝ 363,470 հազար դրամ) (տես Ծան. 24):

14. Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 63,867,671 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են գրավով ապահովված բանկային վարկերի դիմաց (տես Ծան. 23):

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջովին մաշված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը կազմում է 38,562,844 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ 29,080,206 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների և մակաբացման գործունեության ակտիվի արժեզրկում

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հաշվի առնելով գործառնական վնասը, Խումբը որոշել է, որ առկա է հիմնական միջոցների և մակաբացման գործունեության ակտիվի արժեզրկման հայտանիշ: Դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումները ներառում են հատուկ գնահատումները ըստ Խմբի ութամյա հանքարդյունաբերական ծրագրի և հետագա վերջնական արժեքը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են օգտագործված նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներն ու զգայուն ենթադրությունները և հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունների հետևանքները:

<i>Հական ենթադրություններ</i>	<i>Հնարավոր այլընտրանքային ենթադրություններ</i>	<i>Հիմնական միջոցները կարժեզրկվելին</i>
▶ Ենթադրվում է, որ վերջին ժամանակաշրջանի համար պղնձի պարունակությունը հանքաքարում կկազմի 0.31%:	Պղնձի պարունակությունը պակաս էր 0.01 տոկոսային կետով:	Արժեզրկում չի ճանաչվում
▶ Պղնձի և մոլիբդենի վաճառքի կանխատեսվող միջին գները վերջին ժամանակաշրջանի համար կազմում են 7,275 ԱՄՆ դոլար/տոննա և 18 ԱՄՆ դոլար/կգ համապատասխանաբար: Կանխատեսումները հիմնված են Wood Mackenzie կողմից կատարված կանխատեսումների վրա:	Պղնձի և մոլիբդենի վաճառքի կանխատեսվող գները ցածր էին 5 տոկոսային կետով:	Արժեզրկում չի ճանաչվում
▶ Կիրառվել է 11.9% իրական գեղչի դրույք:	Ռիսկի ճշգրտմամբ գեղչի դրույքը բարձր էր 1 տոկոսային կետով:	Արժեզրկում չի ճանաչվում

15. Մակաբացման գործունեության ակտիվ

2014թ.-ին Խումբը սկսել է ինտենսիվ մակաբացման գործունեություն Քաջարանի հանքի Շլորկուտ հատվածում, որտեղ գալիք տարիներին ակնկալվում է արդյունահանել հանքաքար, և նախաարտադրական մակաբացման ծախսումները կապիտալացրել է որպես մակաբացման գործունեության ակտիվ: Մակաբացման գործունեություն չի իրականացվել 2016թ.-ին: Արժեզրկում չի ճանաչվել 2016 և 2015թթ.-ներին (տես. Ծան. 14):

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Ընդամենը</i>
Սկզբնական արժեք	
2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,242,217
Ավելացումներ	1,848,563
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,090,780
Ավելացումներ	—
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,090,780

16. Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ		
«Արցախ ՀԷԿ» ԲԲԸ	777,159	777,159
	777,159	777,159

2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ներդրումը «Արցախ ՀԷԿ» ԲԲ ընկերության կապիտալում («ԱՀԷԿ») կազմել է 6.18% (2015թ.-ին՝ 6.18%): Բաժնետոմսերը ցուցակված են ՆԱՄԴԱՔ ՕԷՄԷՔՍ Արմենիայում:

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումի իրական արժեքը որոշվել է գեղչված դրամական հոսքերի մեթոդով, որը դասակարգվում է որպես 3-րդ մակարդակ իրական արժեքի հիերարխիայում (տես Ծան. 28):

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային, արտաբաժնային և տոկոսադրույքի ռիսկերին վաճառքի համար մատչելի ներդրումների հետ կապված ներկայացված է Ծան. 28-ում:

17. Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով ձեռքբերված հետախուզման լիցենզիա	500,000	26,936,526
Հետախուզման և գնահատման այլ ծախսեր	1,938,081	1,938,081
	2,438,081	28,874,607

Հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիան վերաբերում է Սյունիքի մարզում, Հանքասարի մոտակայքում գտնվող հանքի տարածքին: Հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիայի շրջանակներում իրականացվող գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ Էներգետիկ Ենթակառուցվածքների և Բնական Պաշարների նախարարության միջև 2012թ. նոյեմբերի 13-ին կնքված Լիցենզիայի պայմանագրով: Լիցենզիայի պայմանագրի համաձայն Խմբի հետախուզման գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2017թ. օգոստոս ամիսը:

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,938,081 հազար դրամ գումարով հետախուզման և գնահատման այլ ծախսերը վերաբերում են հանքաքարի հնարավոր պաշարների հետախուզմանը և գնահատմանը և ներառում են արտաքին ընկերության կողմից հետախուզման նպատակով իրականացված հորատման աշխատանքներին վերաբերվող ծախսումները:

Մետաղների գների անկման հետևանքով, 2015թ.-ին հետախուզման գործունեությունը դադարեցվել է: 2016թ.-ին հետախուզման աշխատանքներ չեն իրականացվել: Խումբը որոշել է, որ առկա են հետախուզմանը և գնահատման ակտիվի արժեզրկման հայտանիշեր:

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հետախուզման և գնահատման ակտիվի փոխհատուցվող գումարը հաշվարկվել է օգտագործելով դրամական միջոցների հոսքերի գեղչման մեթոդը: Հետախուզման և գնահատման ակտիվի արժեքը նվազեցվել է՝ հավասարեցվելով օգտագործման արժեքին: 2016թ.-ին Խումբը ճանաչել է հետախուզման և գնահատման ակտիվի արժեզրկում 26,436,526 հազար դրամի չափով: Օգտագործման արժեքի հաշվարկման համար կիրառվել է 12.9% գեղչման դրույք:

18. Կանխավճարներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով		
Կանխավճարներ հիմնական միջոցների գծով	450,215	1,559,724
Կանխավճարներ հողի վարձակալության գծով	324,975	–
	775,190	1,559,724
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով		
Կանխավճարներ ծառայությունների գծով	2,828,739	763,383
Կանխավճարներ պաշարների գծով	1,204,176	558,528
	4,032,915	1,321,911
	4,808,105	2,881,635

19. Պաշարներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Պահեստամասեր	4,006,391	3,681,443
Հումք և սպառողական նյութեր	3,932,069	4,752,920
Պատրաստի արտադրանք	1,500,928	874,121
Մշակման հանձնված մոլիբդենի խտանյութ*	447,979	440,474
Շինանյութ	69,420	55,155
Այլ	454,376	462,650
Ընդամենը ընթացիկ պաշարներ	10,411,163	10,266,763
Ոչ ընթացիկ պաշարներ – հանքաքարի պաշարներ**	259,550	–
Ընդամենը պաշարներ՝ սկզբնական արժեքից և իրացման գույտ արժեքից նվազագույնով	10,670,713	10,266,763

* Խումբը ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր է ստորագրել կապակցված կողմերի հետ մոլիբդենի խտանյութը ֆերոմոլիբդենի վերամշակելու համար: Վերամշակման ընթացքում Խումբը պահպանում է սեփականության իրավունքը: Ստացված ծառայությունների գծով համապատասխան ծախսերը ներկայացված են Ծան. 6-ում:

** Ոչ ընթացիկ պաշարները ներկայացնում են մետաղի ցածր պարունակությամբ հանքաքար, որը հնարավոր չէ արդյունավետ վերամշակել ներկայիս շուկայական գների պայմաններում, և պահուստավորվել է հետագայում վերամշակելու նպատակով:

2016թ.-ի ընթացքում 685,110 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ 0) ճանաչվել է որպես գույտ իրացվելի արժեքով հաշվառվող պաշարների արժեքի նվազեցման ծախս, ինչը արտացոլվել է այլ ծախսերում (տես Ծան. 10):

Աշխատավարձ 160,342 հազար դրամ գումարով (2015թ.-ին՝ 243,090 հազար դրամ) (տես Ծան. 12), և մաշվածություն՝ 136,166 հազար դրամ գումարով (2015թ.-ին՝ 190,718 հազար դրամի) (տես Ծան. 14), կապիտալացվել են ընթացիկ պաշարների և պատրաստի արտադրանքի հաշվեկշռային արժեքին:

Աշխատավարձ 52,896 հազար դրամ գումարով (տես Ծան. 12), և մաշվածություն՝ 44,920 հազար դրամ գումարով, կապիտալացվել է ոչ ընթացիկ պաշարների՝ հանքաքարի պաշարների հաշվեկշռային արժեքին (տես Ծան. 14):

20. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր - այլ արտադրանքի վաճառք	1,030,216	956,387
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր - պղնձի խտանյութի վաճառք	618,334	–
Դեբիտորական պարտքեր - փակված ածանցյալ գործիքների հետ կապված	396,794	–
Այլ դեբիտորական պարտքեր	132,056	488,109
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	2,177,400	1,444,496

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային և արտաբաժնային ռիսկերին ու առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերին վերաբերող արժեգրկումից կորուստները ներկայացված են Ծան. 28-ում:

21. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	4,784,916	4,905,871
Կանխիկը դրամարկղում	6,442	2,250
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություններում	4,791,358	4,908,121

Խմբի ենթարկվածությունն արտարժույթի և տոկոսադրույքի ռիսկերին և ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են Ծան. 28-ում:

22. Կապիտալ և պահուստներ**ա) Կանոնադրական կապիտալ**

<i>Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ տեղեկատվություն նշված չէ</i>	<i>Սովորական բաժնետոմսեր</i>	
	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Անվանական արժեք	AMD 20,000	AMD 20,000
Հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված, ամբողջովին վճարված	2,748,334	2,748,334

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Խմբի բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

2016 և 2015թթ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հնկերության բաժնետոմսերի 60%-ը գրավադրված է գրավով ապահովված բանկային վարկի դիմաց (տես Ծան. 23):

բ) Շահաբաժիններ

ՀՀ օրենսդրության համաձայն Խմբի բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված կուտակված շահույթի մնացորդով՝ բացառությամբ կուտակված շահույթի գծով գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

Շահաբաժինների հայտարարումը սահմանափակվում է ըստ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 180,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկի պայմանագրի (տես Ծան. 23):

23. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն Խմբի ամորտիզացված արժեքով չափվող տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույքի, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծան. 28-ում:

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	63,000,102	–
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից	5,291,224	–
	68,291,326	–
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	25,476,968	84,048,928
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից	–	5,006,571
	25,476,968	89,055,499

23. Վարկեր և փոխառություններ (շարունակություն)

2015թ. օգոստոսին Խումբը ստացել է 180,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից: Վարկը մասամբ օգտագործվել է 2013թ.-ին Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 150,000 ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկը մարելու համար: Վարկի դիմաց գրավադրված են Խմբի հիմնական միջոցները (տես Ծան. 14), Խմբի բաժնետոմսերը (տես Ծան. 22), բանկային հաշիվների մնացորդները և պատվիրատուների հետ կնքված վաճառքի պայմանագրերը, ինչպես նաև մայր ընկերության կողմից տրամադրված երաշխիքը:

Խումբը ստորագրել է վարկային գծի պայմանագիր հայկական բանկերից մեկի հետ, 10,000 հազար ԱՄՆ դոլար առավելագույն սահմանաչափով: Վարկային գծի պայմանագրի շրջանակներում Խումբը ստացել է 9,100 հազար ԱՄՆ դոլարի չափով վարկեր (4,403,854 հազար դրամ) 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Վարկային գծի համար ապահովություն են ծառայում Խմբի բանկային հաշիվների մնացորդները:

Գրավով ապահովված բանկային վարկերը և վարկային գծերն ներառում են նաև օվերդրաֆտներ երկու հայկական բանկերի հետ՝ 13,000 հազար ԱՄՆ դոլար առավելագույն սահմանաչափով (ապահովված Խմբի բանկային հաշիվներով և հիմնական միջոցներով (տես Ծան. 14), և 13,400 հազար ԱՄՆ դոլար առավելագույն սահմանաչափով (ապահովված Խմբի բանկային հաշիվներով):

Պայմաններ և մարման ժամկետներ

Ստորև ներկայացված են դեռևս չմարված վարկերի և փոխառությունների պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանա- կան տոկո- սադր.	Սպաս- վող մար- ման տարի	31 դեկտեմբերի 2016թ.		31 դեկտեմբերի 2015թ.	
				Անվանա- կան արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանա- կան արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	USD	Libor + 6.5%	2021	78,574,178	73,460,016	87,075,000	81,012,591
Գրավով ապահովված բանկային օվերդրաֆտ	USD	9%	2020	10,580,624	10,580,624	3,036,337	3,036,337
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից	USD	Libor + 4.95%	2021	5,291,224	5,291,224	5,006,571	5,006,571
Գրավով ապահովված վարկային գիծ	USD	9%	2019	4,436,430	4,436,430	–	–
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավո- րություններ				98,882,456	93,768,294	95,117,908	89,055,499

ա) Գրավով ապահովված բանկային վարկ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, 81,012,519 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով և 2021թ.-ին մարման ժամկետով գրավով ապահովված բանկային վարկը բացահայտվել որպես ըստ պահանջի մարման ենթակա, քանի որ խախտվել են վարկային պայմանագրի որոշ սահմանափակումներ, ինչը իրավունք է տվել վարկատուին պահանջել վարկի անմիջապես մարումը:

2016թ. ապրիլի 27-ին Խումբը ստացել է բոլոր վարկատուների անունից գործակալի կողմից ուղարկված խախտման ներումը հաստատող նամակ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատից, որով վերջինս համաձայնվում է ներել խախտումները և հաստատում է, որ չի պահանջի վարկի ժամկետից շուտ մարում Խմբից:

23. Վարկեր և փոխառություններ (շարունակություն)

Պայմաններ և մարման ժամկետներ (շարունակություն)

2016թ.-ի դեկտեմբերի 30-ին Խումբը ստացել է բոլոր վարկատուների անունից գործակալի կողմից ուղարկված խախտման ներումը հաստատող նամակ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատից, որով վերջինս համաձայնվում է փոփոխել որոշ սահմանափակումներ:

2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը բավարարում է բավարարում է փոփոխված սահմանափակումներին: Այս փաստից ելնելով՝ 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բանկային վարկերը դասակարգվել են որպես ոչ ընթացիկ պարտավորություններ:

բ) Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բաժնետիրոջից ստացված գրավով չապահովված փոխառությունը բացահայտվել էր որպես ըստ պահանջի մարման ենթակա, քանի որ խախտվել էին Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատի հետ կնքված գրավով ապահովված բանկային վարկի պայմանագրի որոշ սահմանափակումներ և գրավով ապահովված բանկային վարկը հետագայում դասակարգվել էր որպես ցպահանջ: Բաժնետիրոջից ստացված գրավով չապահովված փոխառությունը՝ 5,291,224 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով, ստորադասված է Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատի հետ կնքված գրավով ապահովված բանկային վարկի պայմանագրին: Բաժնետիրոջից ստացված գրավով չապահովված փոխառության պայմանագրի համապատասխան կետի համաձայն՝ բաժնետերն իրավունք էր ստանում պահանջել վարկի ցպահանջ մարումը: Բաժնետերը մտադիր չէր և, հաշվի առնելով վերը նշված խախտումների ներումը հաստատող նամակը, չունեի իրավական հիմքեր պահանջելու փոխառության մարումը 2021թ.-ին լրացող գրավով ապահովված բանկային վարկի մարման ժամկետից շուտ:

Հաշվի առնելով այն փաստը, որ Խումբը բավարարում է փոփոխված սահմանափակումներին 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, բաժնետիրոջից ստացած չապահովված փոխառությունը 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դասակարգվել է որպես ոչ ընթացիկ պարտավորություն:

գ) Գրավով ապահովված բանկային օվերդրաֆտ

Մնացորդն իրենից ներկայացնում է Հայաստանի բանկերից ստացված գրավով ապահովված վերականգնվող օվերդրաֆտներ: Օվերդրաֆտների պայմանագրերի գործողության ժամկետը լրանում է 2020թ.-ի սեպտեմբերին և հոկտեմբերին: Մնացորդը բացահայտվել է որպես ընթացիկ պարտավորություն, քանի որ օվերդրաֆտների պայմանագրերի համաձայն վերականգնվող միջոցները ենթակա են մարման յուրաքանչյուր ելքագրումից հետո մեկ տարվա ընթացքում:

դ) Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ

Մնացորդը իրենից ներկայացնում է գրավով ապահովված վարկային գիծ՝ տրամադրված հայկական բանկի կողմից:

24. Պահուստներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Տեղանքի վերա- կանգնման գծով պահուստ</i>	<i>Ֆինանսա- կան երաշխիքի գծով պահուստ</i>	<i>Աշխատա- կիցների արձակման նպաստներ</i>	<i>Ընդամենը</i>
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,623,488	595,770	1,264,615	3,483,873
Տարվա ընթացքում օգտագործված պահուստ	(7,188)	–	(186,006)	(193,194)
Գնահատումների փոփոխություններ	933,235	–	120,176	1,053,411
Լրացուցիչ պահուստների ստեղծում	376,673	–	–	376,673
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը	–	–	(943)	(943)
Զեղչի ծախսագրում	155,726	–	97,872	253,598
Չօգտագործված գումարների վերականգնում	–	(595,770)	–	(595,770)
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,081,934	–	1,295,714	4,377,648
Ոչ ընթացիկ	2,842,966	–	1,047,235	3,890,201
Ընթացիկ	238,968	–	248,479	487,447

ա) Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ*Արժվանիկ պոչամբար*

Խումբը ունի՝ հանքի շահագործման և խտանյութի արտադրության նպատակով օգտագործված պոչամբարի (Արժվանիկի պոչամբար) օգտագործման ընթացքում, աղտոտված հողատարածքը վերականգնելու կառուցողական պարտականություն: Արժվանիկի պոչամբարի վերականգնման աշխատանքների պահուստը 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 2,705,260 հազար դրամ:

Նշված պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող չգեղջված դրամական միջոցների հոսքերի ընդհանուր գումարը գնահատված է 7,562,308 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ 2,702,031 հազար դրամ)՝ հաշվի առնելով Հայաստանի համար կանխատեսվող սղաճի միջին 3.9% դրույքը (2015թ.-ին՝ 4.0%): Տասներկու տարի ժամկետում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի գումարի նկատմամբ կիրառվել է տարեկան 11.8% գեղջ: Պահուստի ժամկետները որոշվել են՝ հիմք ընդունելով 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող պոչամբարի հետ կապված վերականգնման պարտականության կատարման ժամկետների ղեկավարության գնահատականը: Զեղչի դրույքն իրենից ներկայացնում է ՀՀ կառավարության երկարաժամկետ պարտատոմսերի համար կիրառվող դրույքը:

Պահուստի աճը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ճանաչված գումարի նկատմամբ, պայմանավորված է վերականգնման աշխատանքների գնահատված ծավալի, տարեկան գեղջի և սղաճի դրույքների փոփոխություններով: Գնահատումների այս փոփոխությունները ճանաչվել են առաջընթաց որպես տեղանքի վերականգնման պարտավորության և համապատասխան պարտավորությանը վերաբերող ակտիվի ճշգրտում:

Հանքի փակում և թափոնների լցակույտեր

2013թ. ընթացքում պարզաբանվել և իրավաբանորեն կատարման ենթակա են դարձել՝ Ընդերքի մասին վերանայված օրենսգրքի համաձայն, հայկական հանքարդյունաբերական ընկերությունների տեղանքի վերականգնման պարտականությունները: Վերանայված օրենսգիրքը սահմանում է համակարգ, որի շրջանակներում Խումբը պետք է վճարումներ կատարի համապատասխան պետական հիմնադրամին: Պահանջվող վճարումների հաշվարկն իրականացվում է առանձին իրավական ակտով՝ կառավարության կողմից սահմանված բանաձևի համաձայն: 2013թ. փետրվարի 11-ին կառավարությունը հրապարակեց տեղանքի վերականգնման պարտավորության գծով վճարումների հաշվարկին վերաբերող իրավական ակտ, որը պետք է պատրաստվի ղեկավարության կողմից և հաստատվի պետական մարմինների կողմից:

Վերականգնման աշխատանքների ծավալը, ժամկետները և ծախսերը սահմանված են Խմբի՝ Հանքի փակման ծրագրով: Վերականգնման աշխատանքները ներառում են հետևյալ բնույթի գործողություններ. թափոնների լցակույտերի մակերևույթի և լանջերի ռեկուլտիվացիա, բացահանքի պատերի ամրացում և ռեկուլտիվացիա, լցակույտերի տարածքում ջրահեռացման համակարգի վերականգնում, բացահանքը, լցակույտերը և գործարանը միացնող ճանապարհների քանդում և հողի ու բուսականության շերտով ծածկում, բոլոր վնասված հողատարածքների վերականգնում, փոսերի լցում:

24. Պահուստներ (շարունակություն)**ա) Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ (շարունակություն)**

2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հանքի փական և թափոնների լցակույտերի վերականգնման աշխատանքների գծով պահուստը կազմել է 376,673 հազար դրամ:

Պարտավորությունը մարելու համար անհրաժեշտ չգեղջված դրամական հոսքերի ընդհանուր գումարը գնահատվում է 2,943,820 հազար դրամ: 25 տարուց հետո կատարվելիք վերականգնման աշխատանքների ծախսերի գեղջման համար կիրառվել է տարեկան 12.6% գեղջման տոկոսադրույք: Պահուստի ժամկետայնությունը որոշվել է Խմբի Լիցենզիայի պայմանագրով սահմանված ժամկետի հիման վրա: Զեղչի դրույքն իրենից ներկայացնում է ՀՀ կառավարության երկարաժամկետ պարտատոմսերի համար կիրառվող դրույքը:

բ) Ֆինանսական երաշխիք

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երաշխիքի գծով պահուստը վերաբերում է երրորդ անձի կողմից հայկական բանկից ստացված վարկի համար Խմբի կողմից տրված երաշխիքին: 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը ճանաչել է պահուստ տրված երաշխիքի ամբողջ գումարի գծով, քանի որ կան հայտանիշեր, որ երաշխիքի շահառուն ի վիճակի չի լինելու կատարել իր պարտավորությունները:

2016թ.-ին՝ համաձայն դատարանի որոշման, Խմբի նկատմամբ հայցը մերժվել է: Հայցվորը բողոքարկել է դատարանի որոշումը: Ղեկավարությունը գնահատել է պարտավորությունը մարելու համար անհրաժեշտ տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսքի հավանականությունը՝ որպես ցածր և ներկա պարտավորություն առկա չէ: 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական երաշխիքի պահուստը հակադարձվել է և ճանաչվել է՝ որպես այլ եկամուտ:

գ) Աշխատակիցների արձակման նպաստներ

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ աշխատակիցների արձակման նպաստների գծով պահուստը վերաբերում է Խմբի նախկին ղեկավարությանը 1,574,677 հազար դրամ (2015թ.-ին՝ 1,758,624 հազար դրամ) վճարելու Խմբի պայմանագրային պարտականությանը՝ 2014թ. հուլիսին վերջիններիս աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցման հետ կապված: Հետագայում այս աշխատակիցները Խմբում ստացել են տարբեր նոր նշանակումներ, և արձակման նպաստների վճարումը հետաձգվել է մինչև ներկայումս գործող աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցումը:

1-ից 6 տարի ժամանակաշրջանում կատարման ենթակա վճարումների գեղջման համար կիրառվել է տարեկան 7.5% (2015թ.-ին՝ 7.7%) գեղջման դրույք՝ հիմք ընդունելով նոր աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցման ժամկետների ղեկավարության գնահատումը:

25. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները՝ 1,110,243 հազար դրամ գումարով (2015թ.-ին՝ 4,941,286 հազար դրամ), իրենցից ներկայացնում են մեկ պայմանագրային կողմի հետ (2015թ.-ին՝ մեկ պայմանագրային կողմ) պղնձի առքի և վաճառքի օպցիոնների իրական արժեքը: Օպցիոնների ժամկետը կրճատվել է 2017թ. դեկտեմբերին:

Սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ օպցիոնի գնորոշման մոդելի օգտագործմամբ որոշված 5,752,343 հազար դրամ (14,135,606 հազար ԱՄՆ դոլար) իրական արժեքը դիտարկվել է որպես գործարքի գծով ծախսում և ներառվել է Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատից ստացված վարկի ամորտիզացված արժեքում (տես Ծան. 23), քանի որ ղեկավարությունը գտնում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով կրած սկզբնական վնասն իրենից ներկայացնում է վարկի ձեռքբերման ծախսումների մաս:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները՝ 1,603,900 հազար դրամ գումարով (2015թ.-ին՝ 0), իրենցից ներկայացնում են մեկ պայմանագրային կողմի հետ (2015թ.-ին՝ 0) պղնձի ֆյուչերսների իրական արժեքը:

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների հետ կապված ներկայացված է Ծան. 28-ում:

26. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Փակված ածանցյալ գործիքների գծով վճարվելիք գումարներ *	4,948,992	—
Պաշարների և հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ	4,828,441	6,229,263
Ստացված ծառայությունների գծով վճարվելիք գումարներ	2,685,300	2,330,188
Վճարվելիք աշխատավարձ և հարակից հարկեր	716,559	765,961
Այլ վճարվելիք գումարներ և հաշվեգրված ծախսեր	162,407	145,446
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	13,341,699	9,470,858

* Փակված ածանցյալ գործիքների գծով վճարվելիք գումարները ձևավորվել են որպես՝ 2017թ.-ի հունվար-հունիս ամիսներին մարման ժամկետներով հեջավորման դիրքերի փակման արդյունք, 2016թ.-ի նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներին: Տվյալ հեջավորման դիրքերի վաղ փակման նպատակը հետագա կորուստների սահմանափակումն էր 2016թ.-ի նոյեմբերից սկսված պղնձի շուկային աճի հետ կապված:

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային և արտարժույթի ռիսկերին և առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժեզրկման կորուստները ներկայացված են Ծան. 28-ում:

27. Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ

Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներում ներառված են 13,605,223 հազար դրամ գումարով կանխավճարներ (2015թ.-ին՝ 12,875,279 հազար դրամ), որոնք ենթակա են հաշվանցման պղնձի և մոլիբդենի վաճառքի դիմաց 2020-2021թթ. ընթացքում: Այս մնացորդների գծով կիրառվում է 1 ամսվա ԱՄՆ դոլար Libor գումարած 4.95%:

Մնացած կանխավճարները՝ 7,099,048 հազար դրամ գումարով (2015թ.-ին՝ 6,921,156 հազար դրամ), իրենցից ներկայացնում են պատվիրատուների հետ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ: Հիմնականում, մատակարարումները կատարվում են կանխավճարների ստացման օրվանից երեք ամսվա ընթացքում: Ստացված կանխավճարների մնացորդը ներառում է վաճառքների նախնական գնանշման հատկանիշների հետ կապված ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ 557,257 հազար դրամի չափով 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2015թ.-ին՝ 304,228 հազար դրամ հակառակ նշանով):

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում**ա) Իրական արժեքի չափման գործընթացներ*****Իրական արժեքի հիերարխիա***

Իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման նպատակով Խումբը առանձնացրել է ակտիվների և պարտավորությունների դասեր՝ հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների բնույթի, առանձնահատկությունների և ռիսկերի, ինչպես նաև իրական արժեքի հիերարխիայի վրա:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**ա) Իրական արժեքի չափման գործընթացներ (շարունակություն)**

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի, դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և փոխառությունների իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին:

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով</i>			<i>Ընդամենը</i>
	<i>Գնանշումներ ակտիվ շուկայում (1-ին մակարդակ)</i>	<i>Հակա դիտարկելի եղակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)</i>	<i>Հակա ոչ դիտարկելի եղակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)</i>	
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ (Օան. 15)				
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	–	–	777,159	777,159
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ (Օան. 25)				
Պղնձի «քուլարներ»	–	–	1,110,243	1,110,243
Ընդամենը	–	–	1,887,402	1,887,402
Իրական արժեքով չափվող պարտավորություններ				
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ (Օան. 26)				
Պղնձի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	–	(476,056)	–	(476,056)
Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	–	–	(81,201)	(81,201)
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ (Օան. 25)				
Ապրանքային ֆյուչերս պայմանագրեր (պղինձ)	(1,603,900)	–	–	(1,603,900)
Ընդամենը	(1,603,900)	(476,056)	(81,201)	(2,161,157)
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Վարկեր և փոխառություններ	–	–	(99,592,392)	(99,592,392)
Ընդամենը	–	–	(99,592,392)	(99,592,392)

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**ա) Իրական արժեքի չափման գործընթացներ (շարունակություն)**

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով</i>			<i>Ընդամենը</i>
	<i>Գնանշումներ ակտիվ շուկայում (1-ին մակարդակ)</i>	<i>Հակա դիտարկելի ելակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)</i>	<i>Հակա դիտարկելի ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)</i>	
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ (Օան. 15)				
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	777,159	–	–	777,159
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ (Օան. 26)				
Պղնձի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	–	44,558	–	44,558
Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	–	–	259,670	259,670
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ (Օան. 25)				
Պղնձի «քուլարներ»	–	–	4,941,286	4,941,286
Ընդամենը	777,159	44,558	5,200,956	6,022,673
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Վարկեր և փոխառություններ	–	–	(95,648,777)	(95,648,777)
Ընդամենը	–	–	(95,648,777)	(95,648,777)

3-րդ մակարդակ. Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վաճառքի համար մատչելի ներդրումները իրական արժեքի չափման
հիերարխիայում տեղափոխվել են 1-ին մակարդակից 3-րդ մակարդակ:

2015թ.-ին ԱՀԷԿ-ի բաժնետոմսերը ակտիվորեն շրջանառվել են և իրական արժեքը որոշվել է իրենց գնանշված
շուկայական գներով:

2016թ.-ին ԱՀԷԿ-ի բաժնետոմսերը ակտիվորեն չեն շրջանառվել և իրական արժեքը որոշվել է դրամական հոսքերի
գեղջման մեթոդով:

3-րդ մակարդակ. Պղնձի «քուլարներ»

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է պղնձի «քուլարների» իրական արժեքի չափումների տարեսկզբի և
տարեվերջի մնացորդների համադրումը.

<i>հազ. դրամ</i>	2016թ.	2015թ.
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	4,941,286	4,688,858
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ընդամենը (վնաս)/օգուտ	(1,636,221)	8,894,967
Մարում	(2,117,331)	(8,720,904)
Դեբիտորական պարտքեր - փակված ածանցյալ գործիքների գծով	(48,453)	–
Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունը	(29,038)	78,365
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,110,243	4,941,286

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափվում է՝
կիրառելով օպցիոնների գնորոշման Black-Scholes մոդելը:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**ա) Իրական արժեքի չափման գործընթացներ (շարունակություն)**

3-րդ մակարդակ. Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

Ֆերոմոլիբդենին և եռակցված մետաղական մոլիբդենին վերաբերող վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքները դասվում են որպես 3-րդ մակարդակի ակտիվներ: Ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի խտանյութի ֆորվարդային գնի վերաբերյալ դիտարկելի տվյալների բացակայության պատճառով, ներկառուցված ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ամենավերջին գինը, որն Խումբը համարում է ֆորվարդային գնին մոտավորապես հավասարվող գին՝ հաշվի առնելով մոլիբդենի պայմանագրերի գնանշման ժամկետների կարճ տևողությունը:

Նշանակալի չդիտարկվող տարրերի գնահատման նկարագրությունը

Իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում դասակարգված ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի հաշվարկման համար օգտագործված նշանակալի չդիտարկվող տարրերը և դրանց քանակական զգայունության վերլուծությունը 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված է ստորև.

	Գնահատման մեթոդ	Նշանակալի չդիտարկվող տարր	Մուտքագրվող տարրերի արժեք կամ սանդղակ	Մուտքային տարրի զգայունությունը իրական արժեքի նկատմամբ
Պղնձի «քոլարներ»	Օպցիոնների գնահատման մոդել	Պղնձի սփոթ գին	5,523 ԱՄՆ դոլար/ մետրիկ տոննա	Պղնձի սփոթ գնի 10% ավելացումը կհանգեցնի իրական արժեքի 703,293 հազար դրամի նվազման
		Պղնձի սփոթ գնի ստանդարտ շեղում	22.7%-23.9%	Պղնձի սփոթ գնի ստանդարտ շեղման 6.4% նվազումը կհանգեցնի իրական արժեքի 111,180 հազար դրամի նվազման
Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ	Ֆորվարդի գնահատման մոդել	Մոլիբդենի սփոթ գին	17.05 ԱՄՆ դոլար/կգ	Մոլիբդենի սփոթ գնի 6.4% նվազումը կհանգեցնի իրական արժեքի 398,382 հազար դրամի նվազման
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	Դրամական հոսքերի գեղջման մեթոդ	Կապիտալի միջին կշռված արժեք	11.3%	Կապիտալի միջին կշռված արժեքի 1% ավելացումը կհանգեցնի իրական արժեքի 100,770 հազար դրամի նվազման
Վարկեր և փոխառություններ	Դրամական հոսքերի գեղջման մեթոդ	Շուկայական տոկոսադրույք	5.8%-9.2%	Շուկայական տոկոսադրույքի 1% ավելացումը կհանգեցնի իրական արժեքի 2,266,759 հազար դրամի նվազման

բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Խմբի հիմնական ֆինանսական պարտավորությունները, բացառությամբ ածանցյալ գործիքների, ներառում են առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը, բանկային վարկերը և օվերդրաֆտները: Այս ֆինանսական գործիքների հիմնական նպատակն է կարճաժամկետ դրամական հոսքերի կառավարումը և Խմբի կապիտալ ծախսումների ծրագրի շրջանակներում միջոցների ներգրավումը: Խմբի հիմնական ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ ածանցյալ գործիքների, ներառում են վաճառքի համար մատչելի ներդրումները, առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը և կանխիկ դրամական միջոցները:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- ▶ Շուկայական ռիսկ,
- ▶ Իրացվելիության ռիսկ,
- ▶ Պարտքային ռիսկ:

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն վերը նշված յուրաքանչյուր ռիսկին Խմբի ենթարկվածության մասին, ռիսկերի չափման և կառավարման հետ կապված Խմբի նպատակները, քաղաքականությունը և գործընթացները, ինչպես նաև կապիտալի կառավարման Խմբի մոտեցումը: Հավելյալ քանակական բացահայտումներ ներկայացված են տվյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվության տարբեր հատվածներում:

Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում Խմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և վերահսկողության համար:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են շուկայական պայմանների ու Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների, կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ձևավորել վերահսկման կանոնակարգված ու կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ կպատկերացնեն իրենց դերերը և պարտականությունները:

ա. Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկը բաղկացած է երեք տեսակի ռիսկերից՝ ապրանքների գնի, տոկոսադրույքի և արտարժույթի փոխարժեքի ռիսկերից: Շուկայական ռիսկի ներգործությունը ենթարկված ֆինանսական գործիքները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, առևտրային դերիտորական և կրեդիտորական պարտքերը և ածանցյալ ֆինանսական գործիքները:

Ապրանքի գնի ռիսկ

Խումբը ենթարկվում է իր կողմից արտադրվող հանքային արտադրանքի համապատասխան շուկայական գների տատանումների ռիսկին:

Խմբի գերակա ենթարկվածությունը ապրանքների գնի ռիսկին պայմանավորված է պղնձի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի գներով: Այս ապրանքների ֆորվարդային գները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ազդում են վաճառքի պայմանագրերում առկա ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի վրա:

Ապրանքների գնի զգայունությունը

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ամփոփում է պղնձի գների տատանումներով պայմանավորված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի ազդեցությունը նախքան հարկումը շահույթի վրա: Մեփական կապիտալի վրա ունեցած ազդեցությունը միևնույն է ինչ նախքան հարկումը շահույթի վրա ունեցած ազդեցությունը, քանի որ այս ածանցյալ ֆինանսական գործիքները նախորոշված չեն որպես հեջավորման գործիք, այլ դասակարգված են որպես վաճառքի համար պահվող, ուստի չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Վերլուծությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ պղնձի գները փոխվել են 6.4% -ով այլ փոփոխականների հաստատուն մնալու պարագայում: Ապրանքի գների ողջամտորեն հնարավոր տատանումները որոշվել են տնտեսական վերլուծաբանների կանխատեսումների հիման վրա:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**

	<i>Պղնձի գների աճ/ նվազում (%)</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն</i>
2016թ.	6.4% (6.4%)	(641,079) 641,079
2015թ.	10% (10%)	803,635 (803,635)

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի տատանումների ռիսկն է շուկայական տոկոսադրույքի փոփոխության հետևանքով: Շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխության ռիսկին ենթարկվում են Խմբի փոփոխուն տոկոսադրույքով գրավով ապահովված բանկային վարկը և գրավով չապահովված փոխառությունը բաժնետիրոջից: 2016 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի փոփոխուն տոկոսադրույքով փոխառու միջոցների հարաբերակցությունը բոլոր փոխառու միջոցներին կազմում է 84% (2015թ-ին՝ 97%):

Ղեկավարությունը չունի ֆորմալ քաղաքականություն փոփոխուն և հաստատուն տոկոսադրույքով դիրքերի հարաբերակցության վերաբերյալ: Այնուամենայնիվ, նոր վարկային միջոցներ կամ փոխառություններ ներգրավելիս ղեկավարությունը կիրառում է դատողություն՝ որոշելու, թե մինչև մարման ժամկետը նախատեսված ժամանակահատվածում կազմակերպության տեսանկյունից հաստատուն թե փոփոխուն դրույքն է առավել նպատակահարմար:

Տոկոսադրույքի զգայունությունը

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի լողացող տոկոսադրույքով վարկերի և փոխառությունների նախքան հարկումը շահույթի զգայունությունը՝ տոկոսադրույքի խելամտորեն հնարավոր փոփոխության նկատմամբ՝ հիմնված վերջին երկու տարվա պատմական դրույքների և տնտեսական վերլուծաբանների կանխատեսումների վրա, բոլոր այլ փոփոխականների հաստատուն լինելու պայմանի դեպքում:

	<i>LIBOR աճ/ (նվազում) (%)</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն</i>
2016թ.	0.60% (0.08%)	(1,433,371) 191,116
2015թ.	0.50% (0.12%)	(1,549,571) 371,897

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթային ռիսկը ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի տատանումների ռիսկն է արտարժույթների փոխարժեքի փոփոխության հետևանքով:

Խումբը ենթակա է արտարժույթային ռիսկի ֆունկցիոնալ արժույթից տարբերվող արժույթներով վաճառքների, գնումների և փոխառությունների չափերի անհամապատասխանության հետևանքով: Վերոհիշյալ գործարքները հիմնականում արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով:

Որպես կանոն, փոխառություններն արտահայտվում են այն արտարժույթով, որը համապատասխանում է Խմբի գործառնություններից առաջացող դրամական միջոցներին՝ հիմնականում ԱՄՆ դոլարին: Այսպիսով, առաջանում է տնտեսական հեջավորում՝ առանց ածանցյալ պայմանագրեր կնքելու անհրաժեշտության:

Արտարժույթով արտահայտված այլ դրամային ակտիվների և պարտավորությունների համար Խմբի քաղաքականությունը պահանջում է ապահովել զուտ ենթարկվածության ընդունելի մակարդակը, գնելով կամ վաճառելով արտարժույթը սփոթ դրույքներով՝ անհրաժեշտության դեպքում կարճաժամկետ անհավասարակշռությունը վերացնելու համար:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)***Արտարժույթի փոխարժեքի զգայունության*

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս՝ ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի հնարավոր տատանումների ազդեցությունը համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կախված արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության նկատմամբ ոչ առնտրային դրամական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի զգայունությունից)

	<i>Արտարժույթի փոխարժեքի աճ/ (նվազում) (%)</i>	<i>Նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն</i>
2016թ.		
ԱՄՆ դոլար	6%	(5,632,641)
ԱՄՆ դոլար	(6%)	5,632,641
2015թ.		
ԱՄՆ դոլար	10%	(8,568,169)
ԱՄՆ դոլար	(10%)	8,568,169

բ. Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ՝ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել բավարար իրացվելիություն բնականոն և արտակարգ իրավիճակներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի հեղինակությունը վտանգելու:

Որպես կանոն, Խումբը ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը 60 օրվա ընթացքում ծածկելու համար՝ ներառյալ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը, ներառյալ տոկոսների հաշվարկված վճարումները՝ առանց հաշվանցման համաձայնագրերի ազդեցության:

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի

դրությամբ	Ցպահանջ	Մինչև 1 տարի	1-2 տարի	2-5 տարի	Ընդամենը
Տոկոսակիր վարկեր և փոխառություններ	–	26,310,939	15,433,604	78,963,568	120,708,111
Կրեդիտորական պարտքեր և հաշվեգրված պարտավորություններ	496,042	12,845,657	–	–	13,341,699
Ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	–	557,257	–	–	557,257
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	–	1,603,900	–	–	1,603,900
	496,042	41,317,753	15,433,604	78,963,568	136,210,967

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)****2015թ. դեկտեմբերի 31-ի**

ըրրությամբ	Ցպահանջ	Մինչև 1 տարի	1-2 տարի	2-5 տարի	Ընդամենը
Տոկոսակիր վարկեր և փոխառություններ	92,081,571	3,036,337	–	–	95,117,908
Կրեդիտորական պարտքեր և հաշվեգրված պարտավորություններ	1,260,960	8,209,898	–	–	9,470,858
Տրամադրված ֆինանսական երաշխիքներ	–	–	734,000	–	734,000
	93,342,531	11,246,235	734,000	–	105,322,766

Գրավով ապահովված բանկային վարկի համար պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը ներառում են գործարքի ծախսերի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

Ինչպես ներկայացված է Ծան. 23-ում, Խումբը խախտել էր 81,012,591 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով գրավով ապահովված բանկային վարկի համար գործող սահմանափակումը: Քանի որ վարկառուներն իրավունք ունեին պահանջել այս վարկի մարումն ըստ պահանջի, վարկի ամբողջ հաշվեկշռային արժեքը ներառվել էր «ցպահանջ» դատում: 2016 թվականի ապրիլին վարկատուները հաստատել էին, որ չեն պահանջի վարկի ժամկետից շուտ մարումը: Համապատասխանաբար, վարկի գծով պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը կկազմեն 111,398,380 հազար դրամ և ենթակա կլինեն վճարման հետևյալ կերպ. «0-6 ամիս» - 6,870,750 հազար դրամ, «6-12 ամիս» - 6,766,814 հազար դրամ, «1-2 տարի» - 14,941,037 հազար դրամ, «2-5 տարի» - 82,819,779 հազար դրամ: Վերը նշված գրավով ապահովված բանկային վարկին ստորադասված բաժնետիրոջից ստացված գրավով չապահովված փոխառության գծով պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը կկազմեն 6,424,825 հազար դրամ և ենթակա կլինեն վճարման հետևյալ կերպ. «2-5 տարի» - 6,424,825 հազար դրամ:

գ. Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ պատվիրատուն կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Խմբի նկատմամբ և այն առաջանում է հիմնականում պատվիրատուներից ստացման ենթակա դեբիտորական պարտքերից:

Խումբը չի պահանջում գրավ ֆինանսական ակտիվների գծով: Պարտավորությունների կատարման գծով ռիսկերի գնահատումներ իրականացվում են որոշակի սահմանները գերազանցող գումարներ պահանջող պայմանագրային կողմերի համար, բացառությամբ կապակցված կողմերի:

Ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը: Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2016թ.	2015թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	4,784,916	4,905,871
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	2,177,400	1,444,496
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	1,110,243	4,941,286
	8,072,559	11,291,653

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)***Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր*

Պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր պատվիրատուի առանձնահատկություններից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև պատվիրատուների բազայի կառուցվածքը, ներառյալ այդ պատվիրատուների արդյունաբերության ու երկրների կողմից հանձն առնված պարտավորությունների չկատարման ռիսկը, քանի որ այս գործոնները կարող են ազդեցություն ունենալ պարտքային ռիսկի վրա, մասնավորապես ներկայիս տնտեսական պայմաններում: Խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի գծով հատույթի մոտ 33% (2015թ.-ին՝ 47%) վերագրվում է կապակցված կողմերի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին:

Հասույթի մնացած մասը վերագրելի է չորս (2015թ.-ին՝ երեք) պատվիրատուի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին:

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների:

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>	
	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Տեղական	1,347,510	1,442,304
Արտերկիր	829,890	2,192
	2,177,400	1,444,496

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ պատվիրատուների տեսակների:

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>	
	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Պղնձի և մոլիբդենի պատվիրատուներ	618,334	–
Այլ արտադրանք – դուստր ընկերություն	1,559,066	1,444,496
	2,177,400	1,444,496

Արժեզրկումից կորուստներ

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի ժամկետայնությունը:

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Համախառն 2016թ.</i>	<i>Համախառն 2015թ.</i>
Ոչ ժամկետանց	1,073,738	659,541
0 – 30 օր ժամկետանց	11,392	202,989
31 – 120 օր ժամկետանց	18,479	484,129
121 – 365 օր ժամկետանց	816,258	66,200
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	257,533	31,637
	2,177,400	1,444,496

Բանկային հաշիվների մնացորդներ

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 4,784,916 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2015թ.-ին՝ 4,905,871 հազար դրամ), որոնք իրենցից ներկայացնում են պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափն այդ ակտիվների գծով: 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր պարտքային ռիսկի 95% վերագրելի է Fitch գործակալության կողմից տրված FFF+ վարկանիշով բանկում ունեցած մնացորդներին (2015թ.-ին՝ 73%): 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկի մնացած 5% վերագրելի է 8 խոշոր հայկական բանկերին:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները 1,110,243 հազար դրամ գումարով (2015թ.-ին՝ 4,941,286 հազար դրամ) իրենցից ներկայացնում են Fitch գործակալության կողմից AԲԲ+ վարկանիշ ստացած բանկի հետ պղնձի առքի և վաճառքի օպցիոնների իրական արժեքը:

գ) Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն ղեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա իր գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հատույթի և շահույթի շարունակական վերահսկման ու հիմնականում Խմբի գործառնական գործունեության դրամական միջոցների հոսքերով, ինչպես նաև վարկերով ու փոխառություններով ֆինանսավորվող, երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերը Խումբը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

29. Պայմանական պարտավորություններ**ա) Ապահովագրություն**

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խումբը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր բոլոր շենքերի և սարքավորումների համար, ինչպես նաև այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Խմբի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

բ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և տարբեր կերպ են մեկնաբանվում տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ ավելի մեծ և էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Ղեկավարությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի գործող հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

գ) Շրջակա միջավայրի պահպանության

Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է բազմաթիվ պետական օրենքներով և կանոնակարգերով, որոնք կառավարում են օդը և ջուրը աղտոտող նյութերի արտանետումը, վնասակար նյութերի ու թափոնների և այլ թունավոր նյութերի արտադրությունը, գործածումը, պահպանումը և արտանետումը: Խումբը պահուստ չի ձևավորել շրջակա միջավայրի պահպանության գծով հնարավոր պարտավորությունների համար, քանի որ ղեկավարությունը հավանական չի համարում նման պարտավորությունների առաջացումը մոտ ապագայում: Այնուամենայնիվ, բնապահպանության հարցերը կարգավորող ՀՀ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և այդ օրենսդրության ու վերջինիս մեկնաբանությունների հնարավոր փոփոխությունները կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել ապագայում:

29. Պարտավորվածություններ և պայմանական պարտավորություններ (շարունակություն)**դ) Կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորվածություններ և այլ պայմանական պարտավորություններ***Կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորվածություններ*

Խումբը չունի էական կապիտալ պարտավորվածություններ 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2015թ.-ի դրությամբ՝ 2,103,297 հազար դրամ):

Գործառնական վարձակալության պարտավորվածություններ

Խումբը վարձակալել է հող և այլ գույք: Վարձակալությամբ վարձակալի համար չեն նախատեսվում առանձնահատուկ սահմանափակումներ:

Ապագա նվազագույն վարձակալական վճարները չեղյալ չհամարվող գործառնական վարձակալություններից դեկտեմբերի 31 -ի դրությամբ կազմում են՝

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Մինչև մեկ տարի	169,608	159,849
Մեկ տարուց ավել, բայց ոչ ավել, քան հինգ տարի	573,927	591,959
Հինգ տարուց ավել	3,579,298	3,710,486
	4,322,833	4,462,294

30. Գործառնական ռիսկեր**ա) Հանքեր**

Հանքերն ըստ իրենց էության ենթակա են բազմաթիվ գործառնական ռիսկերի և գործոնների ազդեցության, որոնք, որպես կանոն, գտնվում են Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս և կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության, գործառնական արդյունքների և դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Այս գործառնական ռիսկերը և գործոնները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով (i) գրունտի և ջրի անկանխատեսելի պայմանները և ջրօգտագործման իրավունքների հետ կապված անբարենպաստ հայցերը, (ii) երկրաբանական խնդիրները, ներառյալ երկրաշարժերը և այլ բնական աղետները, (iii) մետալուրգիական և մշակման այլ գործընթացների հետ կապված խնդիրները, (iv) արտասովոր եղանակային կամ գործառնական պայմանները և այլ ֆորս-մաժորային իրադարձությունները, (v) հանքաքարի ակնկալվողից ցածր որակը կամ կորզման դրույքները, (vi) վթարները, (vii) կառավարության կողմից անհրաժեշտ թույլտվությունների ոչ ժամանակին կամ ընդհանրապես չտրամադրումը, (viii) դատական վարույթների արդյունքները, ներառյալ ընդունված որոշումների բողոքարկումը, (ix) հետազոտման և մշակման աշխատանքների հետ կապված անորոշությունները, (x) փոխադրման ուշացումները, (xi) աշխատանքային վիճաբանությունները, (xii) համապատասխան ապահովագրական փաթեթ ձեռք բերելու անկարողությունը, (xiii) նյութերի և սարքավորումների բացակայությունը, (xiv) գործունեության հատկորոշումների կամ ակնկալիքների համաձայն սարքավորումների գործելու կամ գործընթացների ընթանալու անկարողությունը, (xv) անկանխատեսելի դժվարությունները՝ ձեռք բերված միավորումների համախմբման և ակնկալվող միասնության ձեռք բերման հետ կապված և (xvi) ֆինանսավորում ստանալու փորձերի արդյունքները և ֆինանսական շուկայի պայմանները:

30. Գործառնական ռիսկեր (շարունակություն)**բ) Պղնձի և մոլիբդենի գների տատանումներ**

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է պղնձի գնից, որի վրա ազդեցություն ունեն Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս գտնվող բազմաթիվ գործոններ: Պղնձի առք ու վաճառքն իրականացվում է Լոնդոնի մետաղների բորսայում (LUF), Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում (COMEX) և Շանհայի ֆյուչերսների բորսայում (CZCF): Խմբի պղնձը վաճառվում է LUF գնանշվող գներով: Այս բորսայում ներկայացվող պղնձի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) պղնձի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, ինդուստրիալ արտադրության միտումները և բնակարանաշինության ու ավտոմոբիլային արդյունաբերության պայմանները, որոնցից բխում է պղնձի պահանջարկի հետ, (iii) Չինաստանի տնտեսական աճն ու քաղաքական պայմանները, որը դարձել է մաքուր պղնձի աշխարհի ամենախոշոր սպառողը, և այլ զարգացող տնտեսությունները, (iv) սպեկուլյատիվ ներդրումային դիրքերը պղնձի և պղնձի ֆյուչերսների հետ կապված, (v) փոխարինող նյութերի առկայությունը և արժեքը և (vi) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը: Պղնձի շուկան բնորոշվում է փոփոխական և ցիկլային բնույթով: 2016թ. ընթացքում LUF-ի մեկ տոննա պղնձի ամսական միջին փակման սփոթ գները տատանվել են 4,310 ԱՄՆ դոլարից 5,935 ԱՄՆ դոլար: 2017թ. մարտի 31-ին LUF-ի մեկ տոննա պղնձի փակման սփոթ գինը կազմել է 5,849 ԱՄՆ դոլար:

Պղնձի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է նաև մոլիբդենի գնից: Մոլիբդենի գինը փոփոխական և ցիկլային է ինչպես պղնձին, եթե ոչ ավելի: Մոլիբդենի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) մոլիբդենի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, հատկապես շինարարության և ենթակառուցվածքների ոլորտում, որոնք պահանջում են պողպատի զգալի պաշարներ, (iii) որպես պղնձի արտադրության հավելյալ արտադրատեսակ արտադրվող մոլիբդենի ծավալները, (iv) պաշարների չափերը, (v) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը և (vi) ԱՄՆ-ի և արտերկրյա մրցակիցների արտադրական ծախսերը:

Մոլիբդենի պահանջարկը զգալիորեն կախված է համաշխարհային մասշտաբով պողպատի արդյունաբերությունից, որը այս մետաղը օգտագործում է որպես կարծրացնող և քայքայումը կանխարգելող նյութ: Մոլիբդենի արտադրության մոտավորապես 80 տոկոսը օգտագործվում է այս նպատակի համար: Մնացած պաշարներն օգտագործվում են մասնագիտացված քիմիկատների, մասնավորապես, կատալիզատորների, ջրազրկման ռեակտիվների, քսանյութերի արտադրությունում: Մոլիբդենի համաշխարհային պաշարների մոտավորապես 65 տոկոսը հանդիսանում է պղնձի արդյունահանման հավելյալ արտադրանք, որի վրա այդքան էլ մեծ ազդեցության չունեն մոլիբդենի գները: 2016թ. ընթացքում մոլիբդենի միջին գինը կազմել է մոտավորապես 16,263 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար, ի համեմատություն 2015թ., երբ այն կազմում էր 14,892 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար: 2017թ. մարտի 31-ին LUF-ի մեկ տոննա մոլիբդենի սփոթ գինը կազմել է 15,250 ԱՄՆ դոլար: Մոլիբդենի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

31. Կապակցված կողմեր**ա) Վերահսկողություն**

Կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն Խումբը սեփականաշնորհվեց պետության կողմից: Ստորև ներկայացված է Խմբի սեփականատերերի կազմը:

«Քրոնիմետ Մայնինգ» ԷՅ-ՋԻ	60%
«Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ (99.7% սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Հոլդինգ» ՍՊԸ)	15%
«Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն» ՍՊԸ	12.5%
«Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ	12.5%

Խմբի վերջնական մայր ընկերությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտունգս» ՍՊ ընկերությունը, որը վերահսկվում է Գյունտեր Պիլարսկիի և իր ընտանիքի կողմից:

Խմբի մայր ընկերությունը ներկայացնում է հանրության կողմից օգտագործման համար հասանելի ֆինանսական տեղեկատվություն:

31. Կապակցված կողմեր (շարունակություն)**բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ**

Առանցքային ղեկավար անձնակազմը և նրանց ընտանիքների անդամները վերահսկում էին Խմբի ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի 12.5%-ը մինչև 2014թ. Հուլիսի 1-ը:

Տնօրենների խորհրդի անդամների և առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում (Ծան. 12):

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ		
Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ	1,180,478	1,418,567
Արձակման նպաստներ	186,006	37,253
	1,366,484	1,455,820

Կապակցված կողմերի հետ գնման կամ վաճառքի գործարքների պայմանները չեն տարբերվում անկախ կողմերի միջև գործարքների պայմաններից: Որևէ երաշխիք չի տրամադրվել կամ ստացվել կապակցված կողմերի հետ դեբիտորական կամ կրեդիտորական պարտքերի գծով:

Ստորև ներկայացված են Խմբի գործարքները կապակցված կողմերի հետ:

ա. Հասույթ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2016թ.</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2015թ.</i>	<i>Մնացորդը 2016թ.</i>	<i>Մնացորդը 2015թ.</i>
<i>Մոլիբդենի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի, եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառք</i>				
Բաժնետերեր	15,524,754	16,116,348	(10,572,621)	(10,353,126)
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	11,322,017	5,281,584	(75,527)	(287,527)
<i>Պղնձի խտանյութի վաճառք</i>				
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	15,110,913	25,314,954	(4,714,166)	(3,598,930)
<i>Հիմնական միջոցների վաճառք և մատուցված ծառայություններ (այլ եկամուտ)</i>				
Բաժնետերեր	—	7,025	—	—
<i>Մատուցված ծառայություններ</i>				
Բաժնետերեր	832	—	60	—
	41,958,516	46,719,911	(15,362,254)	(14,239,583)

Մնացորդները գրավով ապահովված չեն:

31. Կապակցված կողմեր (շարունակություն)**բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ (շարունակություն)**

բ. Ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2016թ.</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2015թ.</i>	<i>Մնացորդը 2016թ.</i>	<i>Մնացորդը 2015թ.</i>
<i>Նյութերի ձեռքբերում</i>				
Բաժնետերեր	5,770	9,388	(876)	–
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	1,286	–	(75,660)	–
Այլ կապակցված կողմեր	3,738,862	4,776,582	(639,196)	(564,036)
<i>Հիմնական միջոցների ձեռքբերում</i>				
Բաժնետերեր	–	321,184	–	–
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	221,445	736,400	–	(7,540)
Այլ կապակցված կողմեր	–	783	–	–
<i>Ստացված ծառայություններ</i>				
Բաժնետերեր	12,268,176	6,945,635	(283,888)	(198,073)
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	1,360,901	1,146,020	(60,702)	(70,865)
Այլ կապակցված կողմեր	1,872,488	1,508,562	(145,619)	(169,628)
<i>Տրամադրված նվիրատվություններ</i>				
Այլ կապակցված կողմեր	659,800	670,000	–	–
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	–	270,000	–	–
<i>Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գույտ վնաս</i>				
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	5,353,507	–	(6,203,488)	–
	25,482,235	16,384,554	(7,409,429)	(1,010,142)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից գրավով ապահովված չեն:

Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններից ստացված ծառայությունները հիմնականում ներառում են երկրաբանական ուսումնասիրությունները և հետախուզությունները, որոնք իրականացրել են կապակցված կողմերի ենթակապալառու հանդիսացող ոչ կապակցված կողմերը:

Այլ կապակցված կողմերը հանդիսանում են Տնօրենների Խորհրդի կողմից նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ:

գ. Վարկեր և փոխառություններ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2016թ.</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2015թ.</i>	<i>Մնացորդը 2016թ.</i>	<i>Մնացորդը 2015թ.</i>
<i>Ստացված փոխառություններ</i>				
Բաժնետերեր	–	2,374,641	(5,291,224)	(5,006,571)

32. Հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող իրադարձություններ

2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ից և 2017թ.-ի մարտի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի ընթացքում Խումբը ստացել է 25 միլիոն ԱՄՆ դոլարի կանխավճար 2016թ.-ի դեկտեմբերի 21-ին կնքված «streaming» պայմանագրի շրջանակներում: Ստացված գումարից 20 միլիոն ԱՄՆ դոլարը օգտագործվել է Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված սինդիկացված վարկը մարելու նպատակով:

33. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Խումբը առաջին անգամ է կիրառել որոշ ստանդարտներ և գործող ստանդարտների փոփոխություններ, որոնք ուժի մեջ են մտնում 2016թ. հունվարի 1-ից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Խումբը չի կիրառել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որը թողարկվել է, բայց դեռևս ուժի մեջ չի մտել: Որոշ փոփոխություններ առաջին անգամ կիրառվել են 2016 թվականին: Սակայն դրանք ազդեցություն չունեն Խմբի տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, հետևաբար և չեն բացահայտվել: Այս փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև: Չնայած այս նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները առաջին անգամ կիրառվել են 2016 թվականին, դրանք չեն ունեցել էական ազդեցություն Խմբի տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Բացի ստորև նկարագրված փոփոխություններից, կիրառված հաշվապահական քաղաքականությունը համապատասխանում է նախորդ ֆինանսական տարում կիրառված քաղաքականությանը:

ՀՀՄՍ 16 և ՀՀՄՍ 38: «Մաշվածության և Ամորտիզացիայի Հնդդների Մեթոդների Պարզաբանում»

Փոփոխությունները պարզաբանում են ՀՀՄՍ 16 «Հիմնական Միջոցներ» և ՀՀՄՍ 38 «Ոչ Նյութական Ակտիվներ» ստանդարտներում նշված սկզբունքը, ըստ որի եկամուտը արտացոլում է Խմբի (որին պատկանում է ակտիվը) գործունեությունից առաջացած տնտեսական օգուտները, ոչ թե ակտիվի կիրառման ընթացքում սպառվող տնտեսական օգուտները: Որպես արդյունք եկամտի վրա հիմնված մեթոդները չեն կարող կիրառվել հիմնական միջոցների մաշվածության ընթացքում և միայն կիրառելի են շատ սահմանափակ շրջանակներով՝ ոչ նյութական ակտիվի ամորտիզացիայի համար: Փոփոխությունները կիրառվում են առաջընթաց և չունեն որևէ ազդեցություն Խմբի վրա, քանզի վերջինս չի կիրառել եկամտով պայմանավորված մեթոդներ իր հիմնական միջոցների մաշվածությունը հաշվարկելիս:

ՖՀՄՍ-երի տարեկան բարելավումներ՝ 2012-2014 թթ. ժամանակաշրջան

Այս փոփոխությունները ներառում են:

ՖՀՄՍ 7 «Ֆինանսական Գործիքներ. Բացահայտումներ»

Ծառայության մատուցման պայմանագրեր

Փոփոխությունը պարզաբանում է, որ ծառայությունների մատուցման պայմանագիրը, որը ներառում է միջնորդավճար, կարող է հանդիսանալ ֆինանսական ակտիվի շարունակական ներգրավվածություն: Կազմակերպությունը պետք է գնահատի միջնորդավճարի բնույթը և պայմանագիրը ՖՀՄՍ 7-ի շարունակական մասնակցության ուղեցույցի համաձայն՝ գնահատելու համար, թե արդյոք պահանջվում են բացահայտումներ: Փոփոխությունը պետք է կիրառվի այնպես, որ շարունակական ներգրավվածություն կազմող ծառայությունների մատուցման պայմանագրերի գնահատումը կատարվի հետընթաց: Սակայն, պահանջվող բացահայտումները չպետք է կատարվեն ավելի վաղ ժամանակահատվածներում, քան այն տարեկան ժամանակաշրջանը, երբ կազմակերպությունն առաջին անգամ կիրառում է փոփոխությունները:

33. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)*ՀՀՄՍ 19 «Աշխատակիցների Հատուցումներ»*

Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ զարգացած շուկա ունեցող բարձրորակ կորպորատիվ պարտատոմսերը գնահատվում են հիմք ընդունելով պարտատոմսի արժույթը, ոչ թե պարտատոմսի գտնվելու երկրի տեղական արժույթը: Եթե չկա զարգացած շուկա տվյալ բարձրորակ կորպորատիվ պարտատոմսի համար տվյալ արժույթով, ապա պետք է օգտագործվեն պետական պարտատոմսերի դրույքները: Այս փոփոխությունը կիրառվում է առաջընթաց:

Այս փոփոխությունը չունի որևէ ազդեցություն Խմբի վրա :

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններ. Նախաձեռնություն տեղեկատվության բացահայտման ոլորտում

ՀՀՄՍ 1-ում կատարված փոփոխությունները հստակեցնում են, այլ ոչ թե էապես փոխում ՀՀՄՍ 1-ի առկա պահանջները: Փոփոխությունները պարզաբանում են հետևյալը՝

- ▶ ՀՀՄՍ 1-ի պահանջները էականության նկատմամբ,
- ▶ Ֆինանսական արդյունքների և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունների առանձին հոդվածները կարող են առանձնացվել,
- ▶ Կազմակերպություններն ունեն հնարավորություն ընտրելու ֆինանսական հաշվետվությունների ծանոթագրությունների ներկայացման կարգը,
- ▶ Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ասոցիացված կազմակերպությունների և համատեղ ձեռնարկությունների համապարփակ եկամտի մասը պետք է ներկայացվի ամբողջությամբ մեկ հոդվածում և դասակարգվի որպես հոդվածներ, որոնք հետագայում կդասակարգվեն կամ չեն դասակարգվի շահույթի կամ վնասի կազմում:

Բացի այդ, փոփոխությունները պարզաբանում են այն պահանջները, որոնք կիրառվում են ֆինանսական վիճակի, ֆինանսական արդյունքների և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություններում լրացուցիչ միջանկյալ ենթագումարների բացահայտման ժամանակ:

Այս փոփոխությունները չունեն որևէ ազդեցություն Խմբի վրա:

ՖՀՄՍ 10, ՖՀՄՍ 12 և ՀՀՄՍ 28-ում փոփոխություններ. Ներդրումային կազմակերպություններ՝ համախմբման բացառության կիրառում

Փոփոխությունները վերաբերում են այն խնդիրներին, որոնք ի հայտ են եկել ՖՀՄՍ 10-ի համաձայն ներդրումային կազմակերպություններին համախմբման պահանջից ազատման բացառության կիրառման արդյունքում: ՖՀՄՍ 10-ի փոփոխությունները պարզաբանում են, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման պահանջից ազատումը վերաբերում է այն մայր կազմակերպությանը, որը հանդիսանում է որևէ ներդրումային կազմակերպության դուստր, որն իր բոլոր դուստր կազմակերպություններին չափում է իրական արժեքով:

Ավելին, ՖՀՄՍ 10-ի փոփոխությունները պարզաբանում են, որ պետք է համախմբվի ներդրումային ընկերության միայն այն դուստր կազմակերպությունը, որն իր հերթին ներդրումային կազմակերպություն չէ և աջակցող ծառայություններ է տրամադրում ներդրումային կազմակերպությանը: Ներդրումային կազմակերպության մնացած այլ դուստր կազմակերպությունները չափվում են իրական արժեքով: «Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում» ՀՀՄՍ 28-ում փոփոխությունները թույլ են տալիս ներդրողին բաժնեմասնակցության մեթոդը կիրառելիս պահպանել ներդրումային կազմակերպության հետ ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկության կողմից՝ դուստր ընկերություններում իր բաժնեմասնակցության նկատմամբ կիրառած իրական արժեքի չափումը:

Այս փոփոխությունները պետք է կիրառվեն հետընթաց և չունեն որևէ ազդեցություն Խմբի վրա, քանի որ Խումբը չի կիրառում համախմբման բացառությունը:

33. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

ՖՀՄՄ-երի տարեկան բարելավումներ՝ 2014-2016 թթ. ժամանակաշրջան

*ՖՀՄՄ 12 «Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում» – ՖՀՄՄ 12-ի համաձայն
բացահայտումների պահանջների շրջանակի պարզաբանում*

Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ ՖՀՄՄ 12-ի բացահայտման պահանջները, բացառությամբ F10-F16 պարբերություններում նշվածներից, վերաբերում են դուստր ձեռնարկությունում, համատեղ ձեռնարկում կամ ասոցիացված կազմակերպությունում ընկերության մասնակցությանը (կամ համատեղ ձեռնարկման մեջ կամ ասոցիացված կազմակերպության մեջ մասնակցության մի մասին), որը դասակարգված է (կամ ներառված է դուրսգրման խմբում) որպես վաճառքի համար պահվող: Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2017 թ.-ի հունվարի 1-ից և պետք է կիրառվեն հետընթաց: Խումբը գնահատում է ՖՀՄՄ 12-ի ազդեցությունը իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

34. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ

Ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք թողարկվել են, բայց Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման օրվա դրությամբ դեռևս ուժի մեջ չեն մտել և որոնք Խումբը ողջամտորեն ակնկալում է, որ ազդեցություն կունենան Խմբի բացահայտումների, ֆինանսական վիճակի և արդյունքների վրա, երբ կիրառվեն ապագայում, ներկայացված են ստորև: Խումբը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտներն ուժի մեջ մտնելուց հետո: Որոշ, դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի չեն Խմբի համար, ներկայացված չեն:

ՀՀՄՄ 7 1 «Բացահայտման նախաձեռնություն» – Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 7-ում

ՀՀՄՄ 7-ի՝ Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն, փոփոխությունները հանդիսանում են ՀՀՄՄԽ-ի Բացահայտման նախաձեռնության մի մաս, ըստ որի ընկերությունները պետք է բացահայտեն տեղեկատվություն ֆինանսավորման գործունեության հետևանքով իրենց ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխությունների վերաբերյալ, ներառյալ դրամական հոսքերի և ոչ-դրամական հոգնվածների փոփոխությունները: Սկզբնական կիրառման ժամանակ համեմատական տեղեկատվության տրամադրումը պարտադիր չէ:

Այս փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2017թ.-ի հունվարի 1-ից սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջաններին համար՝ վաղաժամ կիրառման թույլտվությամբ: Փոփոխության կիրառումը կբերի Խմբի կողմից լրացուցիչ բացահայտումների ներկայացմանը:

ՀՀՄՄ 12. «Չիրացված վնասի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների ճանաչում» – Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 12-ում

Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ ընկերությունը պետք է դիտարկի, արդյոք առկա են օրենսդրական սահմանափակումներ հարկվող եկամուտների աղբյուրների նկատմամբ, որոնք կարող են նվազեցվել ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման հետ կապված: Այնուհետև, փոփոխությունները պարզաբանում են, թե ինչպես պետք է ընկերությունը որոշի ապագա հարկվող շահույթը և բացատրում են հանգամանքները, որոնց պարագայում հարկվող շահույթը կարող է պարունակել վերականգնումներ՝ որոշ ակտիվների դեպքում իրենց հաշվեկշռային արժեքը գերազանցող չափով:

Ընկերությունները պետք է կիրառեն այս փոփոխությունները հետընթաց: Սակայն, փոփոխության սկզբնական կիրառման ժամանակ ամենավաղ համադրելի ժամանակաշրջանի սեփական կապիտալում փոփոխությունը կարող է ճանաչվել կուտակված շահույթի սկզբնական մնացորդում (կամ սեփական կապիտալի այլ տարրերում), առանց բաշխելու փոփոխությունը կուտակված շահույթի տարեսկզբի մնացորդի և սեփական կապիտալի այլ տարրերի միջև: Ընկերությունները այս մոտեցման կիրառման դեպքում պետք է բացահայտեն այդ փաստը:

Այս փոփոխությունները ուժի մեջ են 2017թ.-ի հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջաններին համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե ընկերությունը կիրառում է փոփոխությունը ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, պետք է բացահայտի այդ փաստը: Խումբը չի պատրաստվում այս փոփոխությունները կիրառել հետընթաց, բայց Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը պետք է փոփոխվի ապագայում այս պահանջների կիրառման համար:

34. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)**ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»**

2014թ. հուլիսին ՀՀՄՍԽ-ն թողարկեց ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտի վերջնական տարբերակը, որը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39-ին՝ «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը», և ՖՀՄՍ 9-ի բոլոր նախկին տարբերակներին: ՖՀՄՍ 9-ը համախմբում է ֆինանսական գործիքների հաշվառման բոլոր երեք բաղկացուցիչները՝ դասակարգում և չափում, արժեզրկում և հեջավորման հաշվառում: ՖՀՄՍ 9-ը ուժի մեջ է մտնում 2018 թ.-ի հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է:

Բացառությամբ հեջավորման հաշվառման, ստանդարտը կիրառվում է հետընթաց կարգով, սակայն համեմատական տեղեկատվության ներկայացումը չի պահանջվում: Հեջավորման հաշվառման համար այս պահանջները կիրառվում են առաջընթաց կարգով, որոշակի սահմանափակ բացառություններով:

Խումբը պլանավորում է կիրառել նոր ստանդարտն ուժի մեջ մտնելուց հետո:

2016թ.-ի ընթացքում Խումբը իրականացրել է ՖՀՄՍ 9-ի բոլոր երեք բաղկացուցիչների ազդեցության մակերեսային գնահատում: Այս նախնական գնահատումը հիմնված է ներկայումս առկա տեղեկության վրա և կարող է ենթարկվել փոփոխության հետագա մանրամասն վերլուծության կամ ապագայում Խմբին լրացուցիչ ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկության հասանելի լինելու դեպքում: Ընդհանուր առմամբ, Խումբը չի ակնկալում ֆինանսական վիճակի մասին և սեփական կապիտալի հաշվետվությունների վրա զգալի ազդեցություն ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումից հետո: Այնուամենայնիվ, կլինեն որոշ փոփոխություններ դեբիտորական պարտքերի դասակարգման և չափման մեջ, որոնք կապված են պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների հետ: Հետագա քննարկումները ներկայացված է ստորև:

ա) Հասակարգում և չափում

Խումբը չի ակնկալում ֆինանսական վիճակի մասին և սեփական կապիտալի հաշվետվություններ վրա զգալի ազդեցություն ՖՀՄՍ 9-ի դասակարգման և չափման պահանջների կիրառումից հետո: Այնուամենայնիվ, կլինեն որոշ փոփոխություններ դեբիտորական պարտքերի դասակարգման և չափման մեջ, որոնք կապված են պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների հետ:

Ինչպես ավելի մանրամասն ներկայացված է Ծան. 34 (գ)-ում և ստորև ՖՀՄՍ 15-ի հնարավոր ազդեցության քննարկման մեջ, Խմբի որոշ մետաղ պարունակող խտանյութի վաճառքները ունեն պայմանական գնանշման հատկություն: Ներկայումս, այս պայմանականորեն գնանշվող վաճառքները պարունակում են ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ, որոնք առանձնացվում են հիմնական պայմանագրից, ՀՀՄՍ 39-ի շրջանակներում հաշվապահական հաշվառման նպատակով: Համապատասխանաբար, ներկառուցված ածանցյալ գործիքները, որոնք չեն բավարարում հեջավորման հաշվառման չափանիշներին, ճանաչվում են իրական արժեքով, իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն էլ, յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում՝ մինչև մարումը, արտացոլվում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, որպես 'Հասույթի' բաղադրիչ: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի նախնական գնահատումը և իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները գնանշման ժամանակահատվածի ընթացքում և մինչև վերջնական մարումը գնահատվում են՝ հիմնվելով ֆորվարդ շուկայական գների վրա:

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումից հետո, ներկառուցված ածանցյալ գործիքները այլևս չեն տարանջատվի խտանյութի վաճառքի գծով դեբիտորական պարտքերից, քանի որ չի ակնկալվում, որ դեբիտորական պարտքերը կառաջացնեն դրամական միջոցների հոսքեր՝ բացառապես մայր գումարի և տոկոսի վճարումների տեսքով: Փոխարենը, դեբիտորական պարտքերը կհաշվառվեն որպես մեկ գործիք և կչափվեն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, իսկ իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները կճանաչվեն համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես 'Հասույթի' բաղադրիչ յուրաքանչյուր ժամանակահատվածում՝ մինչև վերջնական մարումը:

Սա նշանակում է, որ իրական արժեքի փոփոխությունների շարժը կփոխվի, կախված այն հանգամանքից, որ ներկայումս իրական արժեքի փոփոխության վրա ազդում են միայն համապատասխան ապրանքի գնի փոփոխությունները, սակայն ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումից հետո դեբիտորական պարտքի իրական արժեքը կորոշվի ոչ միայն էլնելով համապատասխան ապրանքի գնի փոփոխությունից, այլ նաև տոկոսադրույքից և պարտքային ռիսկից: Ստորև ներկայացված է ՖՀՄՍ 15-ի հնարավոր ազդեցությունը պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների վրա:

34. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)

Այլ, ոչ պայմանականորեն գնանշվող առևտրային դեբիտորական պարտքերը նախատեսված են պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման համար, և ակնկալվում է, որ կառաջացնեն դրամական միջոցների հոսքեր՝ բացառապես մայր գումարի և տոկոսի վճարումների տեսքով: Այսպիսով, Խումբը ակնկալում է, որ դրանք կշարունակվեն չափվել ամորտիզացված արժեքով համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի:

Սակայն, Խումբը առավել մանրամասնորեն կվերլուծի այդ գործիքների պայմանագրային դրամական հոսքերի հատկանիշներն, մինչև եզրակացնելը, թե արդյոք այս գործիքները բավարարում են ՖՀՄՍ 9-ի՝ ամորտիզացված արժեքով չափման պայմաններին:

Խումբը նախատեսում է ներկայումս իրական արժեքով չափվող այլ ֆինանսական ակտիվները, օրինակ՝ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, շարունակել չափել և դասակարգել իրական արժեքով: Ֆինանսական պարտավորությունների վրա ազդեցություն չի լինի:

բ) Արժեզրկում

ՖՀՄՍ 9-ը պահանջում է ընկերությունից կիրառել ակնկալվող վարկային կորուստի մոդելը՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող դեբիտորական պարտքերի համար, տասներկու ամսյա կամ կյանքի տևողության հիմունքով:

Խումբը նախատեսում է կիրառել պարզեցված մոտեցումը և հաշվարկել ամբողջ կյանքի տևողության սպասվելիք կորուստները ամորտիզացված արժեքով չափվող դեբիտորական պարտքերի համար: Հաշվի առնելով այս դեբիտորական պարտքերի կարճաժամկետ բնույթը, Խումբը չի ակնկալում, որ այդ փոփոխությունները կունենան էական ազդեցություն:

գ) Հեջավորման հաշվառում

Հեջավորման հաշվառմանը վերաբերող ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխությունները չեն ունենա որևէ ազդեցություն Խմբի վրա, քանի որ ներկայումս Խումբը չի կիրառում հեջավորման հաշվառում:

ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ»

ՖՀՄՍ 15-ը հրապարակվել է 2014 թ. մայիսին և սահմանում է հինգ քայլից բաղկացած մոդել՝ հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացվող հասույթի հաշվառման համար: ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն՝ հասույթը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն արտացոլում է վարձատրությունը, որն Խումբը ակնկալում է ստանալ՝ հաճախորդին ապրանքներ փոխանցելու և ծառայություններ մատուցելու դիմաց:

Հասույթի նոր ստանդարտը կփոխարինի ՖՀՄՍ համաձայն հասույթի ճանաչման բոլոր ընթացիկ պահանջները: 2018 թվականի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար պահանջվում է ամբողջական կամ փոփոխված մասնակի հետադարձ կիրառում: Վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրվում է:

Խումբը նախատեսում է կիրառել նոր ստանդարտը (ներառյալ ՀՀՄՍ-ի կողմից 2016թ.-ի ապրիլին հրապարակված պարզաբանումները) պահանջվող ամսաթվից սկսված՝ կիրառելով ամբողջական հետադարձ մեթոդը:

2016թ.-ի ընթացքում Խումբը սկսել է ՖՀՄՍ 15-ի կիրառման գնահատումը և որոշ առանցքային հարցեր, տեսակետներ և տարբերակներ ներկայացված են ստորև: Այս նախնական գնահատումը հիմնված է մինչ օրս կատարված աշխատանքի վրա և Խմբի՝ ՖՀՄՍ 15-ի, ներկայիս մեկնաբանության հիման վրա, որը կարող է փոփոխվել ավելի մանրակրկիտ ուսումնասիրության իրականացման արդյունքում և նոր մեկնաբանությունների ի հայտ գալու դեպքում:

Ավելին, Խումբը հավելած է և շարունակելու է վերահսկել հետագա զարգացումները:

Մինչ օրս, Խումբը բացահայտել է հետևյալ խնդիրներն, որոնք պետք է հաշվի առնվեն:

34. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)*ա) Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքներ*

Ինչպես ներկայացված է Ծան. 34 (գ)-ում, Խմբի որոշ մետաղ պարունակող խտանյութի վաճառքները ներառում են պայմանական գնանշման հատկություն, որոնք համարվում են ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ: ՀՀՄՄ 18-ի համաձայն հասույթը ճանաչվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով, երբ խտանյութը մատակարարվել է, ինչը հիմնականում տեղի է ունենում խտանյութի գնացքի վրա բարձրագույն ժամանակ: Այս իրական արժեքը հիմնված է խտանյութում առկա մետաղի վերջին հայտնի գնահատականի (հիմնված՝ սկզբնական փորձարկման արդյունքների վրա) և մատակարարման ամսաթվից առաջ վերջին հինգ աշխատանքային օրվա և վերջին մեկ աշխատանքային օրվա մետաղի միջին սփռք գնի հիման վրա, համապատասխանաբար պղնձի և մոլիբդենի դեպքում: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի չափումը և իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները գնանշման ժամանակահատվածի ընթացքում և վերջում գնահատվում են՝ հաշվի առնելով ֆորվարդ շուկայական գները: Իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես 'Հասույթի' բաղադրիչ յուրաքանչյուր ժամանակահատվածում՝ մինչև վերջնական մարումը: Նախնական և վերջնական փորձարկման արդյունքների տարբերությունների հետևանքով առաջացող ցանկացած հետագա փոփոխությունները չեն համարվում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների մաս և ճշգրտվում են հասույթի հետ: Այս գումարները սովորաբար էական չեն Խմբի համար:

ՀՀՄՄ 15-ը չի փոխի հիմնական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների գնահատումը: ՀՀՄՄ 15-ը սահմանում է, որ եթե պայմանագիրը մասնակիորեն ընդգրկված է ՀՀՄՄ 15-ի շրջանակներում, և մասնակիորեն այլ ստանդարտի շրջանակներում, ապա Խումբը առաջնահերթ պետք է կիրառի այլ ստանդարտի բաժանման և չափման պահանջները: Այսպիսով, այնքանով որ պայմանական գնանշման հատկությունը ընդգրկված է այլ ստանդարտի շրջանակներում, այն կլինի ՀՀՄՄ 15-ի շրջանակներից դուրս և կհաշվառվի ՀՀՄՄ 9-ի համաձայն: Նախնական և վերջնական փորձարկման արդյունքների հետագա տարբերությունները կշարունակեն հաշվառվել ՀՀՄՄ 15-ի շրջանակներում:

Հիմնական պայմանագրի գծով հասույթը կճանաչվի այն ժամանակ, երբ վերահսկողությունն անցնի պատվիրատուին (խտանյութի գնացքի վրա բարձրագույն ժամանակ), և կչափվի այն գումարով, որը Խումբն ակնկալում է ստանալ գնանշման ժամանակահատվածի վերջում, այսինքն՝ օգտագործելով խտանյութի մեջ առկա մետաղի ամենավերջին կատարված գնահատումը (հիմնված՝ սկզբնական փորձարկման արդյունքների վրա) և գնահատված ֆորվարդ գնի հիման վրա (ինչը համապատասխանում է ներկա փորձին): Նախնական փորձարկման արդյունքները գնահատելիս, Խումբը հաշվի է առել ՀՀՄՄ 15-ի սահմանափակումները փոփոխական հատուցումների գնահատման վերաբերյալ: Խումբը հասույթի հաշվարկում կներառի միայն այն գումարները, որոնց գծով նշանակալի ճշգրտումներ չեն սպասվում փորձարկման վերջնական արդյունքների ի հայտ գալուց հետո, գնանշման ժամանակահատվածի վերջում: Ինչպես նշված է վերևում, փորձարկման արդյունքների տարբերությունները սովորաբար էական չեն լինում Խմբի համար, հետևաբար փոփոխություններ չեն ակնկալվում ներկա մոտեցման հետ: Հետևաբար, այն ժամանակ, երբ խտանյութը բեռնվում է գնացքի վրա, Խումբը կճանաչի դեբիտորական պարտք, որովհետև այդ ժամանակից սկսած, Խումբը գտնում է, որ ունի հատուցման ստացման անվերապահ իրավունք: Այս դեբիտորական պարտքը այնուհետև կհաշվառվի համաձայն ՀՀՄՄ 9-ի:

Ինչպես նշված է վերևում՝ ՀՀՄՄ 9-ի հնարավոր ազդեցության քննարկման մեջ, ներկառուցված ածանցյալ գործիքները այլևս չեն առանձնացվի հիմնական պայմանագրերից, օրինակ՝ խտանյութի վաճառքի գծով դեբիտորական պարտքից: Սա պայմանավորված է նրանով, որ պայմանական գնանշման հատկության առկայությունը կնշանակի, որ խտանյութի վաճառքի գծով դեբիտորական պարտքը չի բավարարի ամորտիզացված արժեքով չափման պահանջներին: Փոխարենը, ամբողջ դեբիտորական պարտքը կչափվի իրական արժեքով, իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները կճանաչվեն համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Պայմանական գնանշմամբ պայմանագրերի հաշվառումը, և ՀՀՄՄ 15-ի և ՀՀՄՄ 9-ի փոխազդեցությունը հանդիսացել են քննարկման առարկա հանքարդյունաբերության ոլորտի և հաշվապահական հաշվառման տեխնիկական մասնագետների միջև: Վերոնշյալ բացահայտումը ներկայացնում է ՀՀՄՄ 15-ի և ՀՀՄՄ 9-ի կիրառման Խմբի ներկայիս մեկնաբանությունը՝ հիմնված ոլորտի դիտարկումների և Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի կողմից կատարված նշումների վրա: Խումբը նշում է, որ որոշ մասնագետներ կարող են ունենալ այլընտրանքային տեսակետ, համաձայն որի պայմանական գնանշմամբ պայմանագրերը ամբողջությամբ կլինեն ՀՀՄՄ 15-ի շրջանակներում: Սա կնշանակի, որ փոփոխական հատուցման վերաբերյալ սահմանափակումը կտարածվի ապրանքի ապագա շուկայական գնի գնահատման վրա, ողջ գնանշման ժամանակահատվածի ընթացքում: Այս տեսակետը նշանակալիորեն կփոխի հասույթի հաշվառումը և ճանաչման ժամկետները ըստ ՀՀՄՄ 15-ի: Խումբը կշարունակի հետևել վերոնշյալ հարցի հետ կապված զարգացումներին:

34. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)

Նման պայմանականորեն գնանշվող պայմանագրերի գումարների ներկայացման հետ կապված, ՖՀՄՍ 15-ը պահանջում է «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ»-ը ներկայացնել հասույթի այլ տեսակներից առանձին: Սա նշանակում է, որ նախնական վաճառքից ճանաչված հասույթը պետք է ներկայացվի ֆինանսական հաշվետվություններում՝ առանձնացված համապատասխան խտանյութի վաճառքից դեբիտորական պարտքի իրական արժեքի հետագա փոփոխությունների արդյունքում ճանաչված եկամտից/հասույթից: Քանի որ, ներկայումս Խումբը ներկայացնում է հիմնական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի փոփոխությունից եկամուտը հասույթի կազմում, այս պահանջը ազդեցություն կունենա Խմբի վրա: Խումբը կներկայացնի այդ գումարները հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացված հասույթից առանձին:

բ) Առաքման պայմանների վրա ազդեցություն

Խումբը վաճառում է իր պղնձի խտանյութի մի մասը CIP Incoterms եղանակով: Սա նշանակում է, որ Խումբը պատասխանատու է առաքման ծառայությունների համար, այն ամսաթվից հետո, երբ խտանյութի նկատմամբ վերահսկողությունը փոխանցվում է պատվիրատուին, այսինքն, երբ խտանյութը բարձրվում է գնացքի վրա: ՀՀՄՍ 18-ի համաձայն, այդ առաքման ծառայությունները ներկայումս չեն համարվում առանձին ծառայություն, և հասույթը չի բաշխվում տվյալ ծառայությունների վրա: Փոխարենը, խտանյութի վաճառքի գծով հասույթը ամբողջությամբ ճանաչվում է այն ամսաթվի դրությամբ, երբ խտանյութը բեռնվում է գնացքի վրա, իսկ փոխադրման ծախսերը համարվում են իրացման ծախսերի մի մաս:

ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն, նման առաքման ծառայությունների մատուցումը կհամարվի առանձին ծառայություն (և, հետևաբար, առանձին կատարման պարտավորություն), որին պետք է բաշխվի գործարքի գնի մի մասը և ճանաչվի առաքման ծառայությունների մատուցման ժամանակի ընթացքում:

Ներկայումս Խումբը գնահատում է նման ծառայությունների էականությունն՝ ազդեցության որոշման նպատակով: Էական լինելու դեպքում, փոփոխության ազդեցությունը կլինի հետևյալը՝

- ▶ **Հասույթի հետաձգում.** Հասույթի մի մասը, որը ներկայումս ճանաչվում է, երբ խտանյութը բեռնվում է գնացքի վրա, կհետաձգվի և կճանաչվի հետագայում մատակարարման ծառայությունների մատուցման ժամանակ, և
- ▶ **Տարանջատված բացահայտումներ.** Առաքման ծառայություններին՝ խտանյութի վաճառքի հասույթից, բաշխվող գումարը կառանձնացվի վաճառքի հասույթի գումարից համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ ծանոթագրություններում:

գ) Այլ ներկայացման և բացահայտման պահանջներ

Ի հավելում պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների ներկայացման և բացահայտման պահանջներին, քննարկված վերում, ՖՀՄՍ 15-ը պարունակում է այլ ներկայացման և բացահայտման պահանջներ, որոնք ավելի մանրամասն են, քան ներկայումս գործող ստանդարտների պահանջները: Ներկայացման պահանջները առաջացնում են զգալի փոփոխություններ կիրառվող պահանջների համեմատ, և կավելացնեն ծանոթագրությունների ծավալը Խմբի ֆինանսական հաշվետվություններում: ՖՀՄՍ 15-ի բացահայտման պահանջների որոշ մասը բոլորովին նոր են: 2016թ.-ին Խումբը սկսել է ուսումնասիրել նոր համակարգերի, ներքին վերահսկողության, քաղաքականությունների և ընթացակարգերի ներդրման անհրաժեշտությունը, որոնք կպահանջվեն տեղեկատվության հավաքագրման և բացահայտման համար:

ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն»

2016թ. հունվարին ՀՀՄՍԽ-ն հրապարակել է ՖՀՄՍ 16-ը, որը փոխարինում է ՀՀՄՍ 17-ին «Վարձակալություն», ՖՀՄՍԿ 4-ին «Համաձայնություններում Վարձակալության Առկայության Որոշում», ՄՄԿ 15-ին «Գործառնական Վարձակալություն. Խրախուսող պայմաններ» և ՄՄԿ 27-ին «Վարձակալության իրավական ձև ներառող գործարքների բովանդակության գնահատում»: ՖՀՄՍ 16-ը սահմանում է վարձակալությունների ճանաչման, չափման, ներկայացման և բացահայտման սկզբունքները և պահանջում է վարձակալից հաշվառել բոլոր վարձակալությամբ ստացած ակտիվները միասնական բալանսային տարբերակով, ՀՀՄՍ 17-ի ֆինանսական վարձակալության հաշվառման նմանությամբ: Ստանդարտը նախատեսում է երկու տեսակի բացառություն վարձակալի համար՝ փոքրարժեք ակտիվների (օր.՝ անձնական համակարգիչներ) և կարճաժամկետ (12 ամսից պակաս ժամկետով) վարձակալության պարագայում: Վարձակալության սկսվելու օրվանից վարձակալը պետք է ճանաչի պարտավորություն վարձավճարների գծով (վարձակալական պարտավորություն) և ակտիվ, որը ներկայացնում է վարձակալված ակտիվի օգտագործման իրավունքը վարձակալության ողջ ընթացքում (օր.՝ ակտիվի օգտագործման իրավունք): Վարձակալը պետք է առանձին ճանաչի վարձակալական պարտավորության գծով տոկոսային ծախսը և ակտիվի օգտագործման իրավունքի մաշվածության ծախսը:

34. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)

Վարձակալը նաև պետք է վերանայի վարձակալական պարտավորության չափը որոշակի իրադարձությունների ի հայտ գալու պարագայում (օր.՝ վարձակալության ժամանակահատվածի փոփոխություն, ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ կապված վարձավճարի չափի որոշման համար օգտագործվող ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության հետ): Վարձակալը հիմնականում կճանաչի վարձակալական պարտավորության վերաչափման գումարը՝ որպես ակտիվի օգտագործման իրավունքի ճշգրտում:

Վարձատուի հաշվառումը ըստ ՖՀՄՍ 16-ի զգալի փոփոխություններ չի կրի ՀՀՄՍ 17-ի համեմատ: Վարձատուները կշարունակեն դասակարգել վարձակալությունները նույն սկզբունքով, ինչ ՀՀՄՍ 17-ի դեպքում և կտարբերակեն երկու տեսակի վարձակալություն՝ գործառնական և ֆինանսական:

ՖՀՄՍ 16-ը նաև պահանջում է վարձակալներին և վարձատուներին կատարել ավելի ընդարձակ բացահայտումներ, քան ՀՀՄՍ 17-ի դեպքում:

ՖՀՄՍ 16-ը ուժի մեջ է մտնում 2019թ.-ի հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Վաղաժամ կիրառումը թույլատրվում է, բայց ոչ նախքան ընկերությունների կողմից ՖՀՄՍ 15-ի կիրառումը: Վարձակալը կարող է ընտրել ամբողջովին հետընթաց կամ փոփոխված հետընթաց կիրառման մոտեցումները: Ստանդարտի անցումային դրույթները թույլ են տալիս որոշակի մեղմացումներ:

2017թ.-ին Խումբը պատրաստվում է գնահատել ՖՀՄՍ 16-ի հնարավոր ազդեցությունը իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները հետևողականորեն կիրառվել են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում բոլոր ներկայացված ժամանակաշրջանների համար:

ա) Զեռնարկատիրական գործունեության միավորում

Զեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են՝ օգտագործելով ձեռքբերման մեթոդը: Ձեռքբերման արժեքը չափվում է որպես ձեռքբերման օրվա դրությամբ փոխանցված հատուցման իրական արժեքի և ձեռքբերվող ընկերության ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումար: Յուրաքանչյուր ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համար Խումբը որոշում է արդյոք ձեռքբերված կազմակերպության չվերահսկվող բաժնեմասը չափել իրական արժեքով, թե ձեռքբերված ընկերության որոշելի գուտ ակտիվների համապատասխան մասի գումարի չափով: Առաջացած ձեռքբերման ծախսումները ծախսագրվում են որպես վարչական ծախսեր:

Եթե Խումբը ձեռք է բերում ձեռնարկատիրական գործունեություն, ապա ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգվում են պայմանագրի պայմաններին, տնտեսական բնույթին և ձեռքբերման պահին այլ էական պայմաններին համապատասխան: Սա ներառում է ձեռքբերվող կազմակերպության հիմնական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների տարանջատման անհրաժեշտության վերլուծությունը:

Որպես ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման մաս, Խումբը գնահատում է, արդյոք ձեռքբերվող ընկերությունը որևէ գործառնական վարձակալության պայմանագրեր ունի, որոնք անբարենպաստ են, այսինքն՝ վարձակալության պայմանագրի վճարները գերազանցում են նման գործարքների շուկայական արժեքը: Ձեռքբերման պահին իրական արժեքի գնահատման ժամանակ՝ հանքային պաշարները, ռեսուրսները և հետախուզման պոտենցիալը, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել, ճանաչվում են առանձին: Այլ պոտենցիալ պաշարները, ռեսուրսները և իրավունքները, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել, առանձին չեն ճանաչվում և ներառվում են գուդվիլի մեջ:

Զեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում Խումբը ձեռքբերվող կազմակերպությունում իր նախկինում ունեցած բաժնեմասը վերաչափում է ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքով և արդյունքում ստացված օգուտը կամ վնասը ճանաչի շահույթում կամ վնասում: Այնուհետև դա հաշվի առնվում գուդվիլի հաշվարկում:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)

Ցանկացած պայմանական հատուցում, որը պետք է փոխանցվի ձեռքբերողի կողմից, ճանաչվում է ձեռքբերման պահին իրական արժեքով: Պայմանական հատուցում, որը դասակարգվել է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն, որը հանդիսանում է ֆինանսական գործիք է ՀՀՄՍ 39-ի շրջանակներում, չափվում է իրական արժեքով, իրական արժեքի փոփոխություններն էլ արտացոլվում են շահույթում կամ վնասում կամ որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների փոփոխություն: Եթե պայմանական հատուցումը չի ներառվում ՀՀՄՍ 39-ի շրջանակներում, այն չափվում է համապատասխան ՖՀՄՍ-ի համաձայն: Եթե պայմանական հատուցումը դասակարգվում է որպես սեփական կապիտալ, ապա այն չի վերաչափվում՝ մինչև կապիտալում ամբողջական մարումը:

Գուդվիլը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը հանդիսանում է փոխանցված հատուցման և ճանաչված չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումարի և ձեռքբերված որոշելի գուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների իրական արժեքների տարբերությունը:

Եթե որոշելի գուտ ակտիվների իրական արժեքը գերազանցում է փոխանցված հատուցման գումարը, Խումբը վերստուգում է արդյոք այն ճիշտ է բացահայտել բոլոր որոշելի ակտիվները և ստանձնած պարտավորությունները և վերանայում է ձեռքբերման ամսաթվին ճանաչվող գումարների հաշվարկման ընթացակարգերը:

Եթե փոխհատուցումը, այնուամենայնիվ, ավելի քիչ է, քան ձեռքբերված գուտ ակտիվների իրական արժեքը, ապա տարբերությունը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Սկզբնական ճանաչումից հետո գուդվիլը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կուտակված ցանկացած կորստով: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուդվիլը, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած, պետք է բաշխվի Խմբի այն դրամաստեղծ միավորներին, որոնք ակնկալվում է, որ կստանան օգուտներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումից՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք ձեռքբերվողի այլ ակտիվները կամ պարտավորությունները վերագրված են այդ միավորներին, թե՛ ոչ:

Եթե գուդվիլը կազմում է դրամաստեղծ ստորաբաժանման մաս, և այդ ստորաբաժանման մի մասն օտարվում է, օտարվող մասին վերագրելի գուդվիլը ընդգրկվում է այդ գործունեության հաշվեկշռային արժեքի մեջ օտարումից շահույթը կամ վնասը որոշելիս: Այս պարագայում օտարվող գուդվիլը գնահատվում է օտարվող գործունեության արժեքի և դրամական միջոցներ ստեղծող ստորաբաժանման մնացած մասի արժեքի հարաբերության հիման վրա:

Խումբը բացահայտել է երկու դրամաստեղծ միավոր, որոնք ներկայացնում են Խմբի երկու ընկերությունները՝ Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ ՓԲԸ ընկերությունը և Լեռ-Էքս ՍՊ ընկերությունը:

բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը

Ֆինանսական գործիքը ցանկացած պայմանագիր է, որը առաջացնում է ֆինանսական ակտիվ մեկ ընկերության համար և ֆինանսական պարտավորության կամ սեփական կապիտալի գործիք մյուս ընկերության համար:

Ֆինանսական ակտիվներ***Սկզբնական ճանաչումը և չափումը***

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ, փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ կամ, անհրաժեշտության դեպքում, արդյունավետ հեջում որպես հեջավորման գործիքներ նախատեսված ածանցյալ գործիքներ: Բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով գումարած՝ գործարքի ծախսումները, բացառությամբ իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների:

Այն ֆինանսական ակտիվների գնումը կամ վաճառքը, որը պահանջում է ակտիվների մատակարարում շուկայում գործող կարգավորմամբ կամ գործարար սովորույթով սահմանված ժամանակահատվածում (կանոնավոր կերպով առուվաճառք) ճանաչվում է առևտրի ամսաթվին, այսինքն՝ այն օրը, երբ Խումբը պարտավորվում է գնել կամ վաճառել ակտիվը:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ, սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)**

Խմբի ֆինանսական ակտիվները ներառում են դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր և ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքներ:

Հետագա չափումը

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը դասակարգվում է հետևյալ չորս դասերի.

- ▶ Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ;
- ▶ փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր;
- ▶ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքներ;
- ▶ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ. Խումբը չունի մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ և սկզբնական ճանաչման փուլում որպես իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով նախատեսված ֆինանսական ակտիվներ: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, եթե դրանք ձեռք են բերվել կարճաժամկետ նպատակով վաճառելու կամ հետ գնելու համար:

Ածանցյալ գործիքները, այդ թվում՝ առանձնացված ներկառուցված ածանցյալ գործիքները, նույնպես դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, եթե դրանք նախատեսված չեն որպես արդյունավետ հեջավորման գործիքներ, ինչպես սահմանված է ՀՀՄՄ 39-ով «Ֆինանսական գործիքներով ճանաչումը եւ չափումը»:

Ֆինանսական ակտիվները, չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում իրական արժեքով՝ իրական արժեքում գույտ փոփոխությունները ներկայացնելով որպես ֆինանսական ծախս (բացասական գույտ փոփոխություններ իրական արժեքում) կամ ֆինանսական եկամուտ (դրական գույտ փոփոխություններ իրական արժեքում) համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Հիմնական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ, և հաշվառվում են իրական արժեքով, եթե դրանց տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն հիմնական պայմանագրերի տնտեսական բնութագրերին և ռիսկերին, և հիմնական պայմանագրերը չեն հանդիսանում առևտրական նպատակներով պահվող կամ նախատեսված չեն որպես չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այս ներկառուցված ածանցյալ գործիքները չափվում են իրական արժեքով՝ իրական արժեքում փոփոխությունները ճանաչելով շահույթում կամ վնասում:

Վերագնահատումը տեղի է ունենում միայն այն դեպքում, եթե առկա է պայմանագրի պայմանների փոփոխություն, որը զգալիորեն փոփոխում է դրամական հոսքերը, որոնք այլապես անհրաժեշտ են կամ առկա է ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով դասից դուրս վերադասակարգում:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Խմբին առավել համապատասխանում է այս դասը: Փոխառությունները եւ դեբիտորական պարտքերը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են՝ ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով, որոնք չեն գնանշվում ակտիվ շուկայում: Սկզբնական չափումից հետո, այդպիսի ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեզրկումը: Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ձեռքբերման ժամանակ ցանկացած զեղչ կամ հավելավճար, և վճարներ կամ ծախսումներ, որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասն են: Արդյունավետ տոկոսադրույքի ամորտիզացիան ներառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես ֆինանսական եկամուտ: Արժեզրկումից առաջացած կորուստները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես այլ ծախս:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ, սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)**

Այս դասը, ընդհանուր առմամբ, կիրառելի է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի դեպքում:
Դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ հավելյալ տեղեկությունների համար տես Ծան. 20-ը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումները ներառում են բաժնային գործիքներ:
Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնային ներդրումները այն ներդրումներն են, որոնք չեն դասակարգվել որպես առևտրական նպատակներով պահվող կամ նախատեսվել որպես չափվող իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Սկզբնական ճանաչումից հետո վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումները հետագայում չափվում են իրական արժեքով, չիրացված օգուտները և վնասները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում՝ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով պահուստում այնքան ժամանակ, մինչև ներդրումն ապաճանաչվի, որի դեպքում կուտակված օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է այլ գործառնական եկամուտներում, կամ ներդրումը որոշվի որպես արժեզրկված, որի դեպքում կուտակված վնասը վերադասակարգվում է վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով պահուստից ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության ֆինանսական ծախսերին:

Խումբը գնահատում է վաճառքի համար մատչելի իր ֆինանսական ակտիվները՝ որոշելու, արդյոք, մոտ ապագայում դրանք վաճառելու հնարավորությունը և մտադրությունը դեռևս տեղին է: Երբ Խումբը չի կարողանում վաճառել այդպիսի ֆինանսական ակտիվները ակտիվ շուկայի բացակայության պատճառով և տեսանելի ապագայում դրանք վաճառելու դեկավարության մտադրությունը էապես փոխվում է, Խումբը կարող է վերադասակարգել այդ ֆինանսական ակտիվները հազվադեպ դեպքերում:

Վաճառքի համար մատչելի դասից վերադասակարգված ֆինանսական ակտիվների համար ցանկացած նախկին օգուտ կամ վնաս, որը ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ամորտիզացվում է շահույթում կամ վնասում ներդրման մնացած ժամկետի ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքը: Նոր ամորտիզացված արժեքի և ակնկալվող դրամական հոսքերի միջև ցանկացած տարբերություն ևս ամորտիզացվում է ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքը: Եթե ակտիվը հետագայում որոշվում է որպես արժեզրկված, ապա սեփական կապիտալում հաշվառված գումարը վերադասակարգվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվը (կամ եթե կիրառելի է ֆինանսական ակտիվի մասը կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ:

- ▶ ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքի ժամկետն ավարտված է,
- ▶ Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն պարտավորվում է վճարել ստացված բոլոր դրամական հոսքերը առանց էական ուշացման երրորդ կողմին տարանցիկ համաձայնությամբ, և, կամ (ա) Խումբը փոխանցել է ակտիվի գծով, ըստ էության, բոլոր ռիսկերը և օգուտները, կամ (բ) Խումբը ո՛չ փոխանցել է և ո՛չ էլ պահպանում է ակտիվի գծով, ըստ էության, բոլոր ռիսկերը և օգուտները, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Երբ Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու իր իրավունքները կամ կնքել է տարանցիկ փոխանցման համաձայնագիր, այն գնահատում է, թե արդյոք պահպանվում են, և ինչ չափով է պահպանվում սեփականության ռիսկերը և օգուտները:

Այն դեպքում, երբ Խումբը ո՛չ փոխանցել է և ո՛չ էլ պահպանել է, ըստ էության, ակտիվի բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, ոչ էլ փոխանցել է ակտիվի վերահսկողությունը, Խումբը շարունակում է ճանաչել փոխանցված ակտիվը՝ Խմբի շարունակական ներգրավվածության չափով: Այդ դեպքում, Խումբը նաև ճանաչում է համապատասխան պարտավորությունը:

Փոխանցվող ակտիվը և դրա հետ կապված պարտավորությունը չափվում են այնպիսի հիմունքով, որն արտացոլում է Խմբի պահպանված իրավունքներն ու պարտավորությունները:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ, սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)*****Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում***

Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրականացնում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի՝ արժեզրկված լինելու անկողմնակալ վկայության գնահատում: Ֆինանսական ակտիվը կամ ակտիվների խումբը համարվում են արժեզրկված այն և միայն այն դեպքում, եթե կա արժեզրկման անկողմնակալ վկայության, որպես ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («կորուստներ վկայող իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվից կամ ակտիվների խմբից ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել: Արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել վարկառուի կամ վարկառուների խմբի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման ուշացումը կամ չվճարումը, այն հավանականությունը, որ տեղի կունենա սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմավորում, ինչպես նաև դիտարկվող տեղեկատվությունն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափերի նվազման վերաբերյալ, օրինակ՝ տնտեսական պայմանների փոփոխություն, որոնք կարող են հանգեցնել ձախողումների:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների համար, Խումբը ի սկզբանե գնահատում է արժեզրկված լինելու հայտանիշները անհատապես՝ էական ակտիվների համար, կամ խմբային՝ բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն համարվում: Եթե Խումբը որոշում է, որ անհատապես գնահատված ֆինանսական ակտիվի համար չկա արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն, անկախ այն հանգամանքից, էական է այն, թե ոչ, ապա այդ ակտիվը ներառում է համանման վարկային ռիսկերի բնութագրիչներ ունեցող ֆինանսական ակտիվների խմբում և գնահատում է դրանց արժեզրկված լինելը խմբային հիմունքով: Ակտիվները, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է անհատական հիմունքով և որոնց նկատմամբ ճանաչվում են արժեզրկումից կորուստներ, չպետք է գնահատվեն խմբային հիմունքով:

Արժեզրկված լինելու անկողմնակալ վկայության առկայության դեպքում՝ արժեզրկումից վնասը ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (հաշվի չառնելով դեռևս չկրած ապագա պարտքային կորուստները) ներկա արժեքի տարբերությունն է: Ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքը գեղջվում է ֆինանսական ակտիվների սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի հաշվի միջոցով, իսկ արժեզրկումից ծախսն արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Տոկոսային եկամուտները շարունակում են հաշվեզրկել նվազեցված հաշվեկշռային արժեքից՝ օգտագործելով արժեզրկման կորուստը հաշվելու նպատակով ապագա դրամական հոսքերը գեղջելու տոկոսադրույքը: Տոկոսային եկամուտները արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես ֆինանսական եկամուտ: Վարկերը, համապատասխան պահուստների հետ միասին, դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Խմբին:

Եթե հաջորդող տարում գնահատված արժեզրկումն ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը ավելացվում կամ նվազեցվում է՝ ճշգրտելով պահուստի հաշիվը: Եթե հետագա դուրսգրումը ավելի ուշ վերականգնվում է, ապա՝ վերականգնված գումարն արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես ֆինանսական ծախսերի նվազեցում:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)***Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները*

Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին գնահատում է, թե արդյոք առկա է անկողմնակալ վկայություն վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումների կամ ներդրումների խմբերի արժեզրկման մասին:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնային ներդրումների դեպքում անկողմնակալ վկայությունը ներդրման իրական արժեքի էական կամ շարունակական նվազումն է իր սկզբնական արժեքից: «Էական» լինելը գնահատվում է ներդրման սկզբնական արժեքի նկատմամբ, իսկ «շարունակական» լինելը գնահատվում է այն ժամանակաշրջանի համար, որի ընթացքում իրական արժեքը ցածր է եղել սկզբնական արժեքից: Եթե կա արժեզրկման հայտանիշ, ապա ձեռքբերման արժեքի և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը՝ նվազեցված դրա գծով ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված նախկին արժեզրկումներով, համարվում է ընթացիկ արժեզրկում և տեղափոխվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներից ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն: Բաժնային գործիքների գծով արժեզրկման կորուստները չեն հակադարձվում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության միջոցով, արժեզրկումից հետո իրական արժեքի աճն ուղղակիորեն ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

«Էական» կամ «շարունակական» լինելու մասին որոշումը պահանջում է դատողություն: Այս որոշումը կայացնելիս, Խումբը գնահատում է, ի թիվս այլ գործոնների, ներդրման իրական արժեքի սկզբնական արժեքից պակաս լինելու տևողության կամ չափը:

Ֆինանսական պարտավորություններ*Սկզբնական ճանաչումը և չափումը*

Սկզբնական ճանաչման փուլում ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ, վարկեր և փոխառություններ, առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր կամ համապատասխանության դեպքում ածանցյալ գործիքներ՝ նախատեսված որպես հեջավորման գործիք արդյունավետ հեջում:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ վարկերի ու փոխառությունների պարագայում՝ ներառյալ ուղղակի վերագրելի գործարքի ծախսումները:

Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքները, տոկոսակիր վարկերը և փոխառությունները՝ ներառյալ բանկային օվերդրաֆտները, և ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները:

Հետագա չափումը

Ֆինանսական պարտավորությունների հետագա չափումը կախված է դասակարգումից ըստ ստորև ներկայացվածի.

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական պարտավորությունները և այն ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք սկզբնական ճանաչման ժամանակ նախատեսվել են որպես չափվող իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող, եթե դրանք ձեռք են բերվել մոտ ապագայում վաճառելու նպատակով: Այս դասը ներառում է այն ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք նախատեսված չեն որպես հեջավորման գործիքներ հեջավորման հարաբերություններում՝ ինչպես դա սահմանված է ՀՀՄՍ 39-ով: Առանձնացված ներկատուցված ածանցյալ գործիքները նույնպես դասակարգված են որպես վաճառքի համար պահվող, եթե դրանք չեն նախատեսվել որպես արդյունավետ հեջավորման գործիքներ:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)

բ) Ֆինանսական գործիքներ, սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)

Առևտրական նպատակներով պահվող պարտավորությունների գծով օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վարկեր և փոխառություններ, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Այս դասը առավել համապատասխանում է Խմբի: Սկզբնական ճանաչումից հետո տոկոսային վարկերն ու փոխառությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, երբ պարտավորություններն ապաճանաչվում են, ինչպես նաև արդյունավետ տոկոսադրույքով ամորտիզացնելիս:

Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ձեռքբերման ժամանակ ցանկացած զեղչ կամ հավելավճար, ինչպես նաև վճարներ կամ ծախսումներ, որոնք հանդիսանում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս: Արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված ամորտիզացիան ներառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության ֆինանսական ծախսեր հոդվածում:

Այս դասը կիրառելի է տոկոսակիր վարկերին և փոխառություններին, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերին: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար տես Ծան. 23 և 26:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա՝ ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Նույն փոխատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորության փոխարինումը այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն տարբերվում են նախորդից, կամ եթե տեղի է ունեցել է գործող պարտավորության պայմանների էական փոփոխություն, ապա պետք է հին պարտավորությունը ապաճանաչել և նոր պարտավորություն ճանաչել, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներառում են դրամական միջոցները բանկերում և դրամարկղում, ինչպես նաև կարճաժամկետ ավանդներ, որոնց մարման ժամկետը սկզբնապես երեք ամսից պակաս է, բայց բացառում է ցանկացած սահմանափակված դրամական միջոցներ: Սահմանափակված դրամական միջոցները հասանելի չեն Խմբի կողմից օգտագործման համար և, հետևաբար, չեն համարվում բարձր իրացվելի. օրինակ՝ տեղանքի վերականգնման պարտավորությունների համար առանձնացված դրամական միջոցները:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվության պատրաստելու նպատակով դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները վերոնշյալ սահմանմամբ:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)****Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ**

Խումբն օգտագործում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, ինչպիսիք են ապրանքային ֆորվարդ պայմանագրերը՝ ապրանքի գնի ռիսկերը հեջավորելու նպատակով: Մակայն, նման պայմանագրերը չեն հաշվառվում որպես արդյունավետ հեջավորում գործիքներ համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի: Այդպիսի ածանցյալ ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով այն օրը, որ օրը ածանցյալ գործիքի պայմանագիր կնքվել է և հետագայում վերաչափվում են իրական արժեքով: Ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ֆինանսական ակտիվներ, երբ իրական արժեքը դրական է, և որպես ֆինանսական պարտավորություններ, երբ իրական արժեքը բացասական է: Ցանկացած օգուտ կամ վնաս, որն առաջանում է ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի փոփոխություններից, ուղղակիորեն տարվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն:

Ոչ ֆինանսական ակտիվի ստացման կամ մատակարարման նպատակով կնքված և դեռ պահվող պայմանագրերը համաձայն Խմբի ակնկալվող գնման, վաճառքի կամ օգտագործման պահանջների, ընկնում են ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում», և ՀՀՄՍ 39-ի բացառության շրջանակներում, որը հայտնի է որպես «նորմալ գնում կամ վաճառքի բացառություն»:

Այս պայմանագրերի և հիմնական պայմանագրերի մաս կազմող ներկառուցված ածանցյալ գործիքների համար, նրանք հաշվառվում են որպես կատարման ենթակա պայմանագրեր: Խումբը ճանաչում է այդպիսի պայմանագրերը իր ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում միայն այն ժամանակ, երբ կողմերից մեկը կատարում է դրամական միջոցներ կամ ոչ ֆինանսական ակտիվ մատակարարելու պայմանագրում նշված իր պարտականությունը: Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքների վերլուծության և չափման վերաբերյալ հետագա մանրամասների համար, տես Ծան. 28-ը:

Ընթացիկ և ոչ ընթացիկ դասակարգում

Խումբը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ընթացիկ / ոչ ընթացիկ դասակարգման հիման վրա: Ակտիվը ընթացիկ է, երբ այն.

- ▶ Ակնկալվում է իրացվել կամ նախատեսված է վաճառքի կամ սովորական գործառնական փուլի ընթացքում սպառման համար, կամ
- ▶ Պահվում է հիմնականում առևտրային նպատակով, կամ
- ▶ Ակնկալվում է իրացվել հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո 12 ամսվա ընթացքում, կամ
- ▶ Դրամական միջոց է կամ դրամական միջոցների համարժեք՝ բացառությամբ, երբ ակտիվի փոխանակումը կամ օգտագործումը, պարտավորություն մարելու նպատակով, սահմանափակված է հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո նվազագույնը 12 ամսվա ընթացքում:

Բոլոր մնացած ակտիվները ճանաչվում են որպես ոչ ընթացիկ:

Պարտավորությունը ընթացիկ է, երբ.

- ▶ Այն ակնկալվում է մարվել սովորական գործառնական փուլի ընթացքում, կամ
- ▶ Այն հիմնականում պահվում է առևտրային նպատակով, կամ
- ▶ Ենթակա է մարման հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո 12 ամիսների ընթացքում, կամ
- ▶ Չկա անվերապահ իրավունք՝ հետաձգելու պարտավորության մարումը հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո նվազագույնը տասներկու ամիս

Խումբը դասակարգում է բոլոր մնացած պարտավորությունները՝ որպես ոչ ընթացիկ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ոչ ընթացիկ ակտիվներ և պարտավորություններ:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**գ) Հասույթ**

Հասույթը ճանաչվում է այն չափով, որքանով հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ, և այդ հասույթը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքի չափով՝ հաշվի առնելով սահմանված զեղչերը, գների իջեցումները, և վաճառքի հարկերը և տուրքեր: Խումբը եզրակացրել է, որ նա հանդես է գալիս որպես պրինցիպալ իր հասույթի գծով բոլոր գործարքներում, քանի որ նա առաջնային պարտապանն է իր հասույթի գործարքներում, ունի գնային ընտրության հնարավորություն և նաև ենթարկվում է պաշարների և պարտքային ռիսկերի:

Ապրանքների իրացումից հասույթը ճանաչվում է, երբ սեփականության նշանակալի ռիսկերն ու հատույցները փոխանցվել են: Սա, ընդհանուր առմամբ, տեղի է ունենում Երևանի նշված վայրում ապրանքների առաքման ժամանակ: Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքի չափով:

Հետևյալ չափանիշները վերաբերում են նաև հասույթի այլ առանձին գործարքներին՝

Պղնձի և մոլիբդենի խտանյութերի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառք

Խմբի՝ պղնձի խտանյութի և մոլիբդենի խտանյութի (մետաղական խտանյութ), ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքների պայմանագրային պայմանները թույլ են տալիս գների ճշգրտումներ՝ պայմանագրով սահմանված գնանշման ժամանակահատվածի շուկայական գների հիման վրա:

Այս գործարքները կոչվում են պայմանականորեն գնանշվող գործարքներ և նախատեսում են, որ մետաղական խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի գինը որոշվում է հաճախորդին մատակարարելուց հետո ապագա ամսաթվի համապատասխան սփոթ գների հիման վրա (գնանշման ժամանակահատված): Վաճառքի գնի ճշգրտումները կատարվում են գնանշման ժամանակահատվածում շուկայական գների տատանումների հիման վրա: Որպես կանոն, ապագա գնանշման ժամանակահատվածը առաքման ամսից հետո մինչև երկու ամիս է:

Մետաղական խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերը, որոնք ունեն պայմանական գնանշման հատկանիշներ, համարվում են ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ պարունակող, որը առանձնացվում է հիմնական պայմանագրից առաքման օրվանից, հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը ֆորվարդային պայմանագիր է, որի հիմքում ընկած վաճառքից հասույթը հետագայում ճշգրտվում է: Այս ապրանքներից հասույթը ճանաչվում է մատակարարման ամսաթվին և հիմնված է խտանյութում առկա մետաղի վերջին հայտնի գնահատականի (հիմնված՝ սկզբնական փորձարկման արդյունքների վրա) և մատակարարման ամսաթվից առաջ վերջին հինգ աշխատանքային օրվա և վերջին մեկ աշխատանքային օրվա մետաղի միջին սփոթ գնի հիման վրա, համապատասխանաբար պղնձի և մոլիբդենի դեպքում:

Խմբի պայմանական գնանշված վաճառքի պայմանագրերը պարունակում են ներկառուցված ածանցյալ գործիք, և, քանի որ, այն կապված չէ ապրանքի վաճառքի հետ՝ պետք է առանձնացվի հիմնական պայմանագրից հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես առևտրային դեբիտորական պարտք կամ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճար՝ հասույթում համապատասխան ճշգրտմամբ, և յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում վերագնահատվում է իրական արժեքով՝ հասույթի միջոցով՝ հիմնվելով համապատասխան ապրանքային ֆորվարդ գնի վրա, մինչև վերջնական մարումը:

դ) Նվիրատվություն սոցիալական ծրագրերին

Այն չափով որքանով սոցիալական ծրագրերին Խմբի հատկացումները ծառայում են հանրության շահերին և չեն սահմանափակվում Խմբի աշխատակիցներով, դրանք ճանաչվում են չեն առաջանալուն պես, որպես նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)

ե) Ֆինանսական եկամուտ և ծախս

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսը ընդգրկում է.

- ▶ Տոկոսային եկամուտ;
- ▶ Տոկոսային ծախս;
- ▶ Տեղանքի վերականգնման պահուստի և արձակման նպաստների պահուստի գծով գեղջի ծախսագրում;
- ▶ Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ օգուտ/վնաս:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Փոխառության ծախսումները, որոնք անմիջականորեն չեն առնչվում որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման, կառուցման կամ արտադրության հետ, ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ օգուտ/վնասը ճանաչվում է իրացված միայն կանխիկ մարման դեպքում:

զ) Արտարժույթ

Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով գործարքները սկզբնապես ճանաչվում են ֆունկցիոնալ արժույթով, փոխարկվում են կիրառելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերություններից գուտ օգուտ կամ վնասը իրենից ներկայացնում է հաշվետու տարվա սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսով և ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարումներով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և արտարժույթով արտահայտված ու հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ամորտիզացված արժեքի տարբերությունը:

Պատմական արժեքով չափվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները փոխարկվում են գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Արտարժույթի փոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

է) Աշխատակիցների հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց գեղջման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելուց հետո: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարելու որպես աշխատողի կողմից մատուցված անցյալ ծառայության արդյունք կամ կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

ա. Աշխատակիցների արձակման նպաստներ

Աշխատակիցների արձակման նպաստները ծախսագրվում են, երբ Խումբն այլևս չի կարող չեղյալ համարել նշված նպաստների առաջարկը: Եթե արձակման նպաստների ամբողջական վճարումը չի ակնկալվում հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին հաջորդող 12 ամսվա ընթացքում, ապա արձակման նպաստները զեղչվում են:

ը) Շահութահարկ

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Ընթացիկ և հետաձգված հարկերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված տարբերին:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ը) Շահութահարկ (շարունակություն)***ա. Ընթացիկ շահութահարկ*

Ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանի շահութահարկի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են այն գումարով, որն ակնկալվում է ստանալ հարկային մարմիններից կամ վճարել հարկային մարմիններին: Հարկերի դրույքների և հարկերի գումարների հաշվարկման համար օգտագործվող օրենքներն, այն օրենքներն են, որոնք կիրառվել կամ սահմանվել են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այն երկրներում, որտեղ խումբը գործում և առաջացնում է հարկվող շահույթ:

Ընթացիկ շահութահարկը, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ սեփական կապիտալում ուղղակիորեն ճանաչված հոդվածներին, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ սեփական կապիտալում և ոչ շահույթ կամ վնասում: Ղեկավարությունը ժամանակ առ ժամանակ գնահատում է հարկերի փոխհատուցումների դիրքերը ըստ այն իրավիճակների, որտեղ կիրառվող հարկային կարգավորումները հանդիսանում են մեկնաբանությունների առարկա, և անհրաժեշտության դեպքում սահմանում է պահուստներ:

Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է հաշվեկշռային մեթոդով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների հարկային բազաների և դրանց ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված հաշվեկշռային արժեքների ժամանակավոր տարբերությունների հիման վրա:

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար, բացառությամբ

- ▶ Երբ հետաձգված հարկային պարտավորությունը առաջանում է գուդվիլի կամ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում չհանդիսացող գործարքներում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- ▶ Համատեղ ձեռնարկումներում, դուստր և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների հետ կապված հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների դեպքում, որտեղ ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամանակահատվածը կարող է վերահսկվել և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները չեն հակադարձվի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների, տեղափոխված չօգտագործված հարկային զեղչերի և չօգտագործված հարկային վնասների համար այնքանով, որքանով հավանական է, որ կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց այդ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները և տեղափոխված չօգտագործված հարկային զեղչերը և վնասները հնարավոր կլինի օգտագործել՝ բացառությամբ հետևյալ դեպքերի՝

- ▶ Երբ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվը առաջանում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում չհանդիսացող գործարքներում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- ▶ Համատեղ ձեռնարկումներում, դուստր և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների գծով նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններից հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են այնքանով, որքանով հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները կհակադարձվեն տեսանելի ապագայում և կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց հնարավոր կլինի օգտագործել ժամանակավոր տարբերությունները:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում է այնքանով, որքանով այլևս հավանական չէ, որ բավարար հարկվող շահույթ կլինի, որի դիմաց կօգտագործվի հետաձգված հարկային ակտիվը: Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում այնքանով, որքանով հավանական է, որ ապագա հարկվող շահույթը թույլ կտա վերականգնել հետաձգված հարկային ակտիվը:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ը) Շահութահարկ (շարունակություն)**

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են այն հարկային դրույթաչափերով, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն այն տարում, երբ ակտիվները կիրացվեն կամ պարտավորությունները կմարվեն հիմնվելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կիրառված կամ կիրառման ենթակա օրենքով սահմանված հարկային դրույթաչափերի (և հարկային օրենքների) վրա:

Հետաձգված հարկը, որը վերաբերվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներին կամ սեփական կապիտալի հոդվածներին, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ սեփական կապիտալում և ոչ թե շահույթում կամ վնասում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների նկատմամբ հաշվանցելու, և հետաձգված հարկերը վերաբերում են միևնույն հարկվող կազմակերպությանը և հարկային մարմիններին:

Որպես ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման մաս՝ ձեռքբերված հարկային օգուտները, որոնք այդ ամսաթվի դրությամբ չեն բավարարում առանձին ճանաչման չափանիշներին, կճանաչվեն հետագայում, փաստերի և իրողությունների փոփոխությունների վերաբերյալ նոր տեղեկատվության առկայության դեպքում: ՀՀ գրտումը կոդիտարկվի որպես նվազեցում գույքի վրա (քանի դեռ այն չի գերազանցում գույքի վրա արժեքը), եթե այն վերաբերում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման սկզբնական հաշվառման պահին կամ՝ կարտացոլվի շահույթում կամ վնասում:

Նշանակալից դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ

Դատողություն է պահանջվում՝ որոշելու, թե որ գործառնություններն են համարվում հարկում շահույթից՝ գործառնական ծախսերի փոխարեն: Դատողություն է նաև պահանջվում հետաձգված հարկային ակտիվները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչելու համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները, այդ թվում՝ չօգտագործված հարկային վնասներից առաջացող, Խմբից պահանջում են ապագա ժամանակաշրջանում բավարար հարկվող շահույթ առաջացնելու հավանականության գնահատում, ճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները օգտագործման համար:

Ապագա հարկվող շահույթի առաջացման մասին ենթադրությունները կախված են Ղեկավարության ապագա դրամական հոսքերի գնահատումներից: Ապագա հարկվող շահույթի այս գնահատումները հիմնված են գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումների վրա (որոնց վրա ազդում են արտադրության և վաճառքի ծավալները, ապրանքների գները, պաշարները, գործառնական ծախսերը, փակման և վերականգնողական ծախսերը, կապիտալ ծախսումները, շահաբաժինները և այլ կառավարչական գործարքները): Ապագա դրամական միջոցների հոսքերի և հարկվող շահույթի նշանակալի տարբերությունը գնահատվածից, կազմի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի գուտ հետաձգված հարկային ակտիվների օգտագործման հնարավորության վրա: Բացի այդ, հարկային օրենքների հետագա փոփոխությունները այն իրավասությունում, որտեղ Խումբը գործում է, կարող են սահմանափակել Խմբի՝ ապագա ժամանակաշրջանում հարկային նվազեցումներ ձեռք բերելու կարողությունը:

թ) Ռոյալթիներ

Բացի շահութահարկից, Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են նաև, և ճանաչում են, որպես շահույթից հարկում, զուտ շահույթի գծով այլ հարկատեսակներ:

Ռոյալթիները, ռեսուրսների վարձավճարների գծով հարկերը և հասույթի վրա հիմնված հարկերը հաշվառվում են ՀՀՄՄ 12-ի, երբ համապատասխանում են շահութահարկի բնութագրիչներին: Վերջինս տեղի ունենալ այն, երբ պետական մարմնի կողմից հարկերը գանձվում են հիմնվելով հարկվող շահույթի վրա, այլ ոչ արտադրանքի ծավալի վրա կամ որպես տոկոս հասույթից ժամանակավոր տարբերությունների ճշգրտումից հետո: Նման համաձայնությունների համար ընթացիկ և հետաձգված շահութահարկը հաշվարկվում է նույն հիմքերով, ինչ վերը նշված հարկման այլ ձևերի համար: Ռոյալթիների գծով առաջ եկող այլ պարտավորությունները, որոնք չեն բավարարում այս չափանիշներին, ճանաչվում են որպես ընթացիկ պահուստներ և ներառվում են այլ ծախսերում:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**թ) Ռոյալթիներ (շարունակություն)**

Ռոյալթիները հաշվարկելիս կիրառվում են այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ, ըստ էության, ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ռոյալթիները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում տարեկան կտրվածքով հիմք ընդունելով հասույթի և հարկվող շահույթի համակցությունը՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն: Ռոյալթիները բաղկացած են երկու բաղադրիչից՝ հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի և հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ռոյալթիի գծով ծախսն իրենից շահութահարկ չի ներկայացնում, քանի որ ընդհանուր հասույթի գործոնը (համախառն ցուցանիշ) էական է վճարվելիք ռոյալթիի գումարի որոշման գործընթացում: Ռոյալթին հաշվառվում է որպես այլ գործառնական ծախսեր:

ժ) Պաշարներ

Պղնձի և մոլիբդենի կոնցենտրատը, արտադրության ցիկլում գտնվող մետաղը և հանքաքարի պաշարները ֆիզիկապես չափվում են կամ գնահատվում են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման գուտ արժեքը ապրանքի հաշվարկված ապագա վաճառքի գինն է, որով Խումբը ենթադրում է իրացնել այն, երբ ապրանքը լինի արտադրված և վաճառված՝ հանած արտադրությունը ավարտին հասցնելու և վաճառքի ծախսումները: Այն դեպքում, երբ դրամի ժամանակային արժեքը նշանակալի է, ապագա ավարտին հասցնելու և վաճառքի ծախսումներ գեղջվում են:

Եթե հանքաքարի պաշարների մշակումը չի ակնկալվում հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո 12 ամսվա ընթացքում, այն ներառվում է ոչ ընթացիկ ակտիվների մեջ և իրացման գուտ արժեքը հաշվարկվում է գեղջված դրամական հոսքերի մեթոդով:

Արժեքը որոշվում է միջին կշռված արժեքի մեթոդով և ներառում է գնման ուղղակի ծախսումները և վերջնական արտադրանքի ստացման փոփոխուն և ֆիքսված վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ ներառյալ ամորտիզացիան և մաշվածությունը, որոնք օգտագործվել են նյութերի՝ պատրաստի արտադրանքի փոխարկման ժամանակ, նորմալ արտադրական հզորության հիման վրա: Համատեղ արտադրանքների միջև արտադրական ծախսումների բաշխումն իրականացվում է հաշվի առնելով արտադրանքների հարաբերական վաճառքի գները՝ արտադրության ավարտից հետո: Յուրաքանչյուր մետաղի փոխարկման ծախսերը, որոնք հնարավոր է տարանջատել, բաշխվում են համապատասխանաբար:

Նյութերը և այլ պաշարները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է առաջինը մուտք, առաջինը ելք սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսերը:

Հնացած պաշարների պահուստները որոշվում են յուրաքանչյուր պաշարներից ելնելով: Պարբերաբար իրականացվում են ուսումնասիրություններ հնացված պաշարների պահուստների որոշման համար:

ի) Հիմնական միջոցներ

ա. Ըանաչում և չափում

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: ՖՀՄՄ-ներին անցման ամսաթվի՝ 2007թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը որոշվել էր հիմք ընդունելով վերջիններիս իրական արժեքն այդ ամսաթվի դրությամբ (եղակետային սկզբնական արժեք):

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ի) Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)**

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսերը, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ծախսերը, տեղանքի վերականգնման ծախսերը և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Ձեռքբերված համակարգչային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վնասը որոշվում են համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են գուտ հիմունքով այլ եկամուտ/այլ ծախս հոդվածում շահույթում կամ վնասում:

բ. Հետագա ծախսումներ

Հիմնական միջոցների բաղկացուցչի փոխարինման ծախսերը ճանաչվում են միավորի հաշվեկշռային արժեքում, երբ հավանական է, որ Խումբը չի ունենա այդ միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները և վերջինիս արժեքը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել: Փոխարինվող բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքն ապաճանաչվում է: Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

գ. Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Արտադրական հոսքագծում օգտագործվող ակտիվների գծով մաշվածությունը հաշվառվում է կիրառելով թողարկված միավորի մեթոդը՝ հիմք ընդունելով ակտիվի գնահատված ընդհանուր արտադրողականությունը և փաստացի արդյունահանված ու մշակված հանքաքարը: Բոլոր այլ ակտիվների գծով մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հողերի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

	Թողարկված միավորի մեթոդ	Գծային մեթոդ
▶ Շենքեր		
▶ արտադրական շենքեր և շինություններ	միջին հզորություն 182-ից 303 մլն տոննա	
▶ այլ շենքեր		10-ից 100 տարի
▶ Մեքենա-սարքավորումներ		
▶ արտադրական մեքենա-սարքավորումներ	միջին հզորությունը 18-ից 352 մլն տոննա	
▶ այլ մեքենա-սարքավորումներ		2-ից 100 տարի
▶ Տնտեսական գույք		2-ից 70 տարի
▶ Հանքարդյունաբերական ակտիվներ		25 տարի

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ի) Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)**

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

լ) Մակաբացման գործունեության ակտիվ

Որպես հանքարդյունաբերական գործունեության մաս, Խումբը ունենում է մակաբացման (թափոնների հեռացման) ծախսեր իր գործունեության և զարգացման, և արտադրության փուլում: Հանքի զարգացման փուլում առաջացող մակաբացման ծախսումները, մինչ արտադրության փուլի սկսելը (զարգացման մակաբացում), կապիտալացվում են որպես հանքի շինարարության արժեքի մաս, և հետագայում ամորտիզացվում են իր օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ թողարկված միավորի մեթոդով: Զարգացման մակաբացման ծախսումների կապիտալացումը դադարում է, երբ հանքը/բաղադրիչը հանձնվում է շահագործման կամ պատրաստ է շահագործման, ղեկավարության նախատեսված ձևով:

Բաց հանքի արտադրական փուլում իրականացված մակաբացման գործունեության (արտադրական մակաբացում) հաշվառումը ներկայացված է ստորև: Արտադրության սկսելուց հետո, հանքի հետագա զարգացումը կարող է պահանջել արտասովոր մեծ ծավալի մակաբացման անհրաժեշտություն, որն, ըստ էության, նման է մակաբացման զարգացման փուլին:

Նման մակաբացման ծախսերը հաշվառվում են այնպես, ինչպես զարգացման փուլի մակաբացման ծախսերը (ինչպես ներկայացված է վերևում):

Խումբը մակաբացումից կարող է ստանալ երկու տեսակի օգուտ՝ օգտագործելի հանքաքար, որը կօգտագործվի պաշարների արտադրությունում, և բարելավված հասանելիություն հանքաքարի լրացուցիչ ծավալներին, որոնք կարող են հանձնվել հետագայում: Այն դեպքում, երբ մակաբացման գործունեությունից առաջացող օգուտն արտահայտվում է արտադրված պաշարների տեսքով, Խումբը մակաբացման ծախսումները հաշվառում է որպես այդ պաշարների արտադրության ծախսի մաս: Երբ ստացվող օգուտն արտահայտվում է հանքաքարի հասանելիության բարելավման տեսքով, ապա Խումբը ճանաչում է այդ ծախսումները՝ որպես ոչ ընթացիկ ակտիվ, որպես «մակաբացման գործունեության ակտիվ», եթե բավարարվում են հետևյալ չափանիշները

- ▶ Մակաբացման գործունեության հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները (հանքաքարի հասանելիության բարելավում) հավանական են,
- ▶ Հանքաքարի այն բաղադրիչը, որին հասանելիությունը բարելավվել է, կարող է նույնականացնել,
- ▶ Այդ բաղադրիչի գծով մակաբացման գործունեության ծախսումները կարող են արժանահավատորեն չափվել:

Եթե այս չափանիշներից որևէ մեկը չի բավարարվում, մակաբացման գործունեությունից առաջացող ծախսերը արտացոլվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես գործառնական ծախսեր:

Հանքի բաղադրիչների բացահայտման համար Խումբը սերտորեն համագործակցում է հանքարդյունաբերական գործունեության անձնակազմի հետ յուրաքանչյուր հանքարդյունաբերական գործունեության համար՝ յուրաքանչյուր հանքի պլանի վերլուծման նպատակով: Ընդհանուր առմամբ, հանքի բաղադրիչը հանդիսանում է ընդհանուր հանքի ենթամաս, և հանքը կարող է ունենալ տարբեր ենթամասեր: Հանքի պլանը, և, հետևաբար, բաղադրիչների նույնականացումը, կարող են տարբերվել հանքերի միջև՝ պայմանավորված մի շարք պատճառներով: Պատճառները ներառում, բայց չեն սահմանափակվում՝ ապրանքի տեսակով, հանքաքարի երկրաբանական բնութագրերով, աշխարհագրական դիրքով, և/կամ ֆինանսական նկատառումներով: Հաշվի առնելով Խմբի գործունեության բնույթը, բաղադրիչներն, ընդհանուր առմամբ, հանդիսանում են զգալի խոչընդոտներ, և հանդիսանում են ավելի մեծ ներդրումային որոշման մաս, որը պահանջում է խորհրդի հաստատումը:

Մակաբացման գործունեության ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը՝ հանքի բաղադրիչի հասանելիությունը բարելավելու նպատակով իրականացված, մակաբացման գործունեությանը ուղղակիորեն վերաբերող ծախսումների հանրագումարն է՝ գումարած տեղաբաշխված ուղղակիորեն վերագրելի վերադիր ծախսերը: Եթե արտադրական մակաբացման հետ միաժամանակ տեղի են ունենում լրացուցիչ գործողություններ, բայց որոնք անհրաժեշտ չեն արտադրական մակաբացման նախատեսվածի պես իրականացման համար, այս ծախսերը չեն ընդգրկվում մակաբացման գործունեության ակտիվի արժեքի մեջ:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**լ) Մակաբացման գործունեության ակտիվ (շարունակություն)**

Եթե մակաբացման գործունեության ակտիվի և արտադրված ապրանքների գծով ծախսերը հնարավոր չէ առանձնացնել, ապա կիրառվում է արտադրության համապատասխան չափանիշի վրա հիմնված վերագրման սկզբունք արտադրական մակաբացման ծախսերի՝ մակաբացման գործունեության ակտիվի և արտադրված ապրանքների միջև բաշխման համար: Արտադրության այդ չափանիշը հաշվարկվում է հանքաքարի նույնականացված բաղադրիչի համար և օգտագործվում որպես ուղենիշ՝ որոշելու ապագա օգուտների ստեղծման համար տեղի ունեցած լրացուցիչ գործունեությունների ծավալները: Որպես չափանիշ Խումբը օգտագործում է հանքաքարի արտադրության տվյալ ծավալների համար արդյունահանված թափոնների ծավալները՝ համեմատած ակնկալվող ծավալների հետ:

Մակաբացման գործունեության ակտիվը կարող է հաշվառվել որպես գոյություն ունեցող ակտիվի լրացում կամ բարելավում, և հաշվառվում է որպես հանքային ակտիվի մաս ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Դրանք կազմում են ընդհանուր ներդրման մաս համապատասխան դրամաստեղծ միավորում, որոնք էլ դիտարկվում են արժեզրկման համար, երբ դեպքերի կամ հանգամանքներ փոփոխությունը վկայում են, որ հաշվեկշռային արժեքը կարող է չփոխհատուցվել:

Մակաբացման գործունեության ակտիվը հաջորդիվ մաշեցվում է կիրառելով թողարկված միավորների մեթոդը հանքաքարի նույնականացված բաղադրիչի ակնկալվող օգտագործման ծառայության ընթացքում, որի հասանելիությունը բարելավվել է մակաբացման գործունեության արդյունքում: Տնտեսապես փոխհատուցվող պաշարները, որոնք ներառում են հաստատված և հնարավոր պահուստները, օգտագործվում են հանքաքարի ակնկալվող օգտակար ծառայության ժամկետը որոշելու համար: Այնուհետև մակաբացման գործունեության ակտիվը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած մաշվածությունը և արժեզրկման կորուստները:

ի) Ոչ նյութական ակտիվներ**ա) Համակարգչային ծրագրեր**

Խմբի կողմից ձեռքբերված համակարգչային ծրագրերը, որոնք ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

բ) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

գ) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի կամ դրան փոխարինող այլ գումարի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում սկսած այն պահից, երբ դրանք դառնում են մատչելի օգտագործման համար, քանի որ այս մեթոդն առավել ճշգրիտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն է.

► Հաշվապահական ծրագրեր 10 տարի

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ծ) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ****ա. Նախքան իրավունքի ձեռքբերման ծախսեր**

Մինչ լիցենզիայի ստանալը կատարված ծախսերը վերաբերում են ծախսերին, որոնք Խումբը կրել է նախքան համապատասխան տարածքն ուսումնասիրելու օրինական իրավունքի ձեռքբերումը: Նման ծախսերը կարող են ներառել հետազոտման տվյալների ձեռքբերման և այդ տվյալների վերլուծման հարակից ծախսերը: Այս ծախսերը ճանաչվում են առաջանալու ժամանակաշրջանում:

բ. Հետախուզման և գնահատման ծախսումներ

Հետախուզման և գնահատման գործունեությունը ներառում է օգտակար հանածոների որոնում, տեխնիկական իրագործելիության որոշում և որևէ որոշակի հանածոյի առևտրային կենսունակության գնահատում:

Հետախուզման և գնահատման գործունեությունը ներառում է՝

- ▶ Պատմական հետախուզման տվյալների ուսումնասիրում և վերլուծություն,
- ▶ Երկրաբանական ուսումնասիրությունների միջոցով հետախուզման տվյալների հավաքագրում,
- ▶ Հետախուզական հորատում և նմուշառում,
- ▶ Հանածոների ծավալի և աստիճանի որոշում և ստուգում,
- ▶ Փոխադրման և ենթակառուցվածքային պահանջների ուսումնասիրություն,
- ▶ Շուկայի և ֆինանսների ուսումնասիրությունների իրականացում

Գոյություն ունեցող հետախուզման տարածքի հետախուզման իրավունքի համար վճարված լիցենզիայի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են մինչև թույլտվության ուժը կորցնելը:

Հետախուզման օրինական իրավունք ստանալուց հետո, հետախուզման և գնահատման ծախսումները ճանաչվում են շահույթ կամ վնասում առաջանալու պահից, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը եզրակացնում է, որ ապագա տնտեսական օգուտները ավելի շուտ հնարավոր է, քան ոչ, որ կստացվեն: Այդ ծախսումները ներառում են ուղղակիորեն վերագրելի աշխատակիցների վարձատրության ծախսերը, նյութերի և վառելիքի օգտագործման, հետազոտման, հորատման ծախսումները և կապալառուներին կատարված վճարումները:

Որոշելու համար, թե արդյոք ծախսումները համապատասխանում են կապիտալացման չափանիշներին՝ օգտագործվում են տեղեկատվության տարբեր աղբյուրներ: Ապագա օգուտների հավանականությունը որոշելու համար օգտագործվող տեղեկատվությունը կախված է իրականացված հետախուզման և գնահատման աշխատանքների խորությունից:

Հետախուզման և գնահատման ծախսումները, որոնք վերաբերում են այն լիցենզիաներին, որոնցով հանածո դեռ չի ձևավորվել՝ ծախսագրվում են, երբ կազմակերպությունը կրում է տվյալ ծախսումները, քանի դեռ նշանակալի գնահատում չի իրականացվում համապատասխան հանածոյի ձևավորման համար: Այս փուլում դուրս գրված ծախսումները ներառվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես այլ ծախս:

Ձեռնարկատիրական գործունեության համախմբման արդյունքում ձեռքբերված հետախուզման և գնահատման ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, ներառելով ռեսուրսներն և հետախուզման պոտենցիալը, որոնք ենթադրվում է, որ ներկայացնում են ավելի մեծ արժեք, քան հաստատված և հնարավոր պաշարները: Նմանապես, հետախուզման և գնահատման ակտիվների(որոնք չեն ներկայացնում ձեռնարկատիրական գործունեություն) ձեռք բերելու հետ կապված ծախսումները նույնպես կապիտալացվում են: Այդ ակտիվները հետագայում չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեքը կտրվում:

Առևտրային առումով կենսունակ պաշարների հայտնաբերումից հետո, հետախուզման և գնահատման ակտիվները ստուգվում են արժեքը կամ տեսանկյունից, և փոխանցվում են 'Հանքարդյունաբերական ակտիվներ, որը հանդիսանում է հիմնական միջոցների ենթադաս: Հետախուզման և գնահատման փուլում ամորտիզացիա չի հաշվարկվում:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ծ) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ (շարունակություն)***գ. Հետախուզման և գնահատման ակտիվների արժեզրկում*

Հետախուզման և գնահատման ակտիվները պետք է ստուգվեն արժեզրկման համար, երբ փաստերն ու հանգամանքները վկայում են, որ հետախուզման և գնահատման ակտիվների հաշվեկշռային գումարը կարող է գերազանցել իր փոխհատուցվող գումարը: Համաձայն ՖՀՄՍ 6-ի, ներքոհիշյալ մեկ կամ մի քանի փաստերի և հանգամանքների առկայությունը վկայում է, որ կազմակերպությունն իր հետախուզման և գնահատման ակտիվների համար պետք է արժեզրկման ստուգում իրականացնի (թվարկումը սպառնիչ չէ)

- ▶ Երբ տվյալ ժամանակաշրջանում լրացել է կամ մոտ ապագայում պետք է լրանա այն ժամկետը, որի ընթացքում կազմակերպությունը իրավունք ունի հետախուզելու համապատասխան տարածքը, և չի սպասվում, որ այն կերկարաձգվի;
- ▶ Երբ համապատասխան տարածքում օգտակար հանածոների հետագա հետախուզման և գնահատման հիմնական ծախսը ոչ բյուջետավորված է, և ոչ էլ պլանավորված:
- ▶ Երբ համապատասխան տարածքում օգտակար հանածոների հետախուզումը և գնահատումը չի հանգեցրել օգտակար հանածոների առևտրային առումով կենսունակ քանակությունների հայտնաբերմանը, և կազմակերպությունը որոշել է այլևս չշարունակել այդ տարածքում նմանատիպ գործունեությունների իրականացումը:
- ▶ Երբ բավականաչափ տվյալներ կան վկայելու, որ, չնայած համապատասխան տարածքում հնարավոր է անցնել օգտակար հանածոների մշակմանը, հետախուզման և գնահատման ակտիվի, հաշվեկշռային արժեքը հաջող մշակման կամ վաճառքի դեպքում անհավանական է, որ ամբողջովին կփոխհատուցվի:

Խումբը որոշել է, որ 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա է հետախուզման և գնահատման ակտիվի արժեզրկման հայտանիշ: Հետախուզման և գնահատման ակտիվի արժեզրկման մանրամասները ներկայացված են Օան. 17-ում:

Էական դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ

Հետախուզման և գնահատման ակտիվների ծախսերի հետ կապված՝ Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառումը, պահանջում է դատողության կիրառում որոշելու համար, թե արդյոք ապագա տնտեսական օգուտներ կստացվեն ապագա շահագործումից կամ վաճառքից, կամ թե արդյոք գործընթացները չեն հասել այն փուլին, որ հնարավոր է իրականացնել պաշարների առկայության ողջամիտ գնահատում:

Ի լրումն դատողությանը որոշելու համար, թե արդյոք ապագա տնտեսական օգուտներ կստացվեն Խմբի հետախուզման և գնահատման ակտիվներից, կամ թե արդյոք գործընթացները չեն հասել այն փուլին, որ հնարավոր է իրականացնել պաշարների առկայության ողջամիտ գնահատում, Խումբը պետք է կիրառի բազմաթիվ գնահատումներ և ենթադրություններ:

Հետախուզման և գնահատման ծախսերի հետաձգումը անմիջական ազդեցություն է ունենում գնահատումների վրա: Հետաձգման քաղաքականությունը դեկավարությունից պահանջում է, որպեսզի որոշակի գնահատումներ և ենթադրություններ արվեն ապագա իրադարձությունների և հանգամանքների մասին, մասնավորապես, թե արդյոք հնարավոր է իրականացնել տնտեսապես կենսունակ արդյունահանման գործունեություն: Ցանկացած նման գնահատումներ և ենթադրություններ կարող են փոխվել նոր տեղեկատվության ի հայտ գալու պարագայում: Եթե ծախսումների կապիտալացումից հետո հայտնի է դառնում, որ ծախսերի փոխհատուցումը հավանական չէ, համապատասխան կապիտալացված գումարը դուրս է գրվում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում այն ժամանակահատվածում, երբ նոր տեղեկատվությունը դառնում է հասանելի:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**կ) Պահուստներ****ա. Տեղանքի վերականգնման պահուստներ**

Խումբը կկրի տեղանքի վերականգնման ծախսերը կամ գործունեության ընթացքում կամ Խմբի հանքարդյունաբերական գույքի գործառնական կյանքի ավարտից հետո: Խումբը գնահատում է իր տեղանքի վերականգնման պահուստը յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ: Տեղանքի վերականգնման պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք և այդ պարտավորությունը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Այս վերականգնման գործողությունները ներառում են՝ հանքի փակում, թափոնների լցակայանների, պոչամբարների և կից կառուցվածքների տարածքների վերականգնում, բարելավում և բուսականության վերականգնում:

Երբ պարտավորությունը սկզբնապես ճանաչվում է, գնահատված ծախսերի ներկա արժեքը կապիտալացվում է՝ ավելացնելով կապված հանքարդյունաբերական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը այն չափով, որքանով այն իրականացվել է հանքի զարգացման/կառուցման համար: Թափոնների լցակայանների և հանքի փակման հետ կապված ծախսերը ներկայացվում են գուտ ներկա արժեքներով և ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Տեղանքի վերականգնման ժամանակացույցի կամ գնահատված ապագա ծախսերի փոփոխությունները ճանաչվում են առաջընթաց՝ ճշգրտելով տեղանքի վերականգնման պարտավորության և համապատասխան ակտիվի մնացորդը, եթե նախնական գնահատումը սկզբնապես ճանաչվել է ՀՀՄՄ 16-ի համաձայն որպես ակտիվի մաս, այլապես, փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Տեղանքի վերականգնման պարտավորության ցանկացած նվազեցում, և, հետևաբար, ցանկացած նվազեցում ակտիվից, որին այն վերաբերում է, չի կարող գերազանցել ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը: Հակառակ դեպքում՝ հաշվեկշռային արժեքի գերազանցող մասը անմիջապես ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Եթե գնահատման փոփոխությունը հանգեցնում է վերականգնման պարտավորության աճի և, հետևաբար, ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի ավելացման, Խումբը դիտարկում է՝ արդյոք առկա են ակտիվի արժեզրկման հայտանիշեր և ստուգում է արժեզրկման համար:

Ժամանակի ընթացքում, ներկա արժեքի փոփոխությամբ պայմանավորված, զեղչված պարտավորությունը աճում է՝ հիմնված զեղչման դրույքի վրա, որը արտացոլում է ընթացիկ շուկայական գնահատումները և պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը: Զեղչման պարբերական ծախսագրումը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես ֆինանսական ծախս: Փակված տեղանքների համար գնահատված ծախսերի փոփոխությունները անմիջապես ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

բ. Ֆինանսական երաշխիքներ

Ֆինանսական երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են պայմանագրեր, որոնք պարտավորեցնում են Խմբին կատարել որոշակի վճարումներ, որոնք կփոխհատուցեն երաշխիքի սեփականատիրոջ այն վնասները, որոնք նա կրում է, առանձին պարտապանի՝ պարտքային գործիքի պայմաններով նախատեսված ժամկետներում վճարումները չկատարելու հետևանքով: Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորության սկզբնական ճանաչումը կատարվում է իրական արժեքով, հաշվի չառնելով գործարքի հետ կապված ծախսումները, և հետագայում չափվում է երկու մեծություններից առավելագույնով՝ սկզբնապես ճանաչված գումարը՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան կամ երաշխիքի գծով կորուստների պահուստը: Ֆինանսական երաշխիքների գծով կորուստների պահուստը ճանաչվում է, երբ գոյություն ունի վնաս կրելու հավանականություն և այդ վնասը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: